Spedizione in abbonamento postale
Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 1 lira

DRUŽINSKI TEDNIK

Naj se kaka reč še tako skrije, poprej ali kasnej jo gotovo sonce obsije.

Slovenski rek

Leto XV. V Ljubljani, 17. junija 1943-XXI. Štev. 24 *(709)*

»DRUŽINSKI TEDNIK« izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znamkah.

NAROČNINA
1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. — V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV
V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (v šina 3 mm in širina 55 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4.50 lire. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. — Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi: beseda 0.50 lire. Oglasni davek povsod še posebej. Pr. večkratnem naročilu popust.

Danes:

Naš novi ljubezenski roman

V ZLATI KLETKI

(Gl. str. 5.)

Nov hud udarec sovražnemu ladjevju

V Sicilskem prelivu potopljeni sovražni izkrcevalni čolni in prevozni parnik

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 9. junija svoje 1110. vojno poročilo:

Sovražno letalstvo je venomer napadalo otok Pantellerijo, a branilci otoka so poziv za predajo odklonili. Naša vojna letala so potopila neko sovražno pomorsko enoto, ki je obstreljevala otok.

Pri letalskih napadih na otok Pantellerijo je naše protiletalsko topništvo sestrelilo 5 sovražnih letal, 10 so jih pa zbili naši lovci 53. jate.

Na južni obali Sicilije so nemški lovci zbili dve letali tipa »Spitfire«.

Sovražnik je bombardiral Carbonijo in njeno okolico. Povzročil je škodo na poslopjih in zanetil nekaj požarov. Nekaj prebivalcev je ranjenih.

Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo dve napadajoči letali. Prvo je treščilo na tla pri Calasetti, drugo pa pri Sant'Antiocu (Cagliari).

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 10. junija svoje 1111. vojno poročilo:

Sovražnik je tudi včeraj močno napadal z letali otok Pantellerijo. Naši lovci so zbili 6 napadajočih letal, nemški pa 5.

Oddelek sovražnih večmotornikov je bombardiral kraje v okolici Catanije in povzročil precej škode in nekaj žrtev med civilnim prebivalstvom. Naši lovci so zadelj dva sovražna štirimotornika, da sta strmoglavila v morje.

Z operacij zadnjih dni se 4 naša letala niso vrnila v svoje oporišče.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 11. junija svoje 1112. vojno poročilo:

Tudi včeraj čez dan in ponoči so se neprestano ponavljali napadi sovražnih bombnikov in lovcev na Pantellerijo. Posadka otoka je poziv na predajo ponosno odklonila.

Naši lovci 53. jate in 160. skupine so se zapletli v boj z močnejšim sovražnikom in zbili v boju 12 sovražnih letal. V zraku nad otokom Pantellerijo so naši lovci sestrelili 8 sovražnih letal, nemški so pa v bližini rtiča Bona zbili 2 letali tipa »Curtiss«.

Ob rtiču Bianca (Tunizija) so naša torpedna letala napadla neki sovražni konvoj in zadela neki 3000 tonski parnik.

7 naših letal se ni vrnilo z operacij tega dne.

Neko sovražno letalo je skušalo napasti vzdolž kalabrijske obale neko našo motorno izvidnico, a naše obrambno topništvo ga je takoj sestrelilo.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 12. junija svoje 1113. vojno poročilo:

Sovražnik je neprenehoma napadal otok Pantellerijo in uničil vse vodne naprave za civilno prebivalstvo, tako da je posadka na njej morala opustiti odpor.

Sovražnikovi letalski in pomorski napadi so se zdaj strnili na malo posadko otoka Lampeduse, ki je odklonila poziv na predajo in se junaško upira.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 13. junija svoje 1114. vojno poročilo:

Otok Lampedusa, ki ga je sovražnik silovito bombardiral iz zraka in morja, je moral opustiti odpor.

Nemška letala so v Sicilskem prelivu napadla sovražne pomorske enote, potopila neki sovražni 8000 tonski prevozni parnik in 14 čolnov za izkrcevanje, močno so pa poškodovala 14 manjših vojnih enot in 6 trgovskih ladij. V letalskih bojih s sovražnikom so nemški lovci sestrelili 4 letala.

Naša torpedna letala so uspešno napadla neki sovražni konvoj pred Cirenaiko, nekega drugega pa v zalivu Philipevilla. Zadela so tri parnike.

Sovražnik je bombardiral Reggio Calabrio, Cataniio in Palermo in povzročil nekaj škode na poslopjih in žrtve med civilnim prebivalstvom. Naše protiletalsko topništvo v Trapaniju je uničilo eno dvomotorno letalo.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 14. junija svoje 1115. vojno poročilo:

Italijanska in nemška letala so v Sicilskem prelivu in vzdolž tuniziiske obale potopila 1 trgovsko ladjo, poškodovala pa tri druge.

V letalskih dvobojih so letala Osi sestrelila nad Pantellerijo dve sovražni letali, nad Sicilijo pa 3.

Oddelki sovražnih štirimotornih letal so bombardirali okolico Messine in Catanije. Povzročili pa niso velike škode in tudi človeških žrtev ni bilo veliko. Naše protiletalsko topništvo je med Gazzijem in Contesseom sestrelilo eno sovražno letalo, drugo pa severozahodno od Orta Liuzza.

Dislocazione di truppe sulle isole italiane. — Razporeditev čet na italijanskih otokih.

Proslava dneva Kraljeve mornarice

Svečanosti se je udeležil tudi Vel. Kralj in Cesar

Rim, 11. jun. Peti dan italijanske mornarice so po vsej Italiji obhajali z resnimi vojaškimi proslavami, ki se jih je ljudstvo udeleževalo v najboli vneti veri. Fašizem je italijansko mornarico prenovil in okrepil ter ustvaril močno skupino vojnih enot. Do kraja je uredil tudi prevozne ladje, tako da je italijanska mornarica v afriški in španski vojni zajamčila mir na Sredozemlju, v sedanji vojni pa vzdržala pritisk najsilnejše mornarice na svetu. V teh treh letih je opravila delo, o katerem pričajo številke in ki ga je priznal nasprotnik sam ter je kot tako zašlo v zgodovino. Njeno delo se je razširilo na vsa morja in na najboli oddaljene oceane ter doseglo uspehe, ki tehtajo v vojnem obračunu in bodo tehtali tudi v mirovnem obračunu. Ni mogoče zatajiti, da je italijanska mornarica doživela neogibne in boleče izgube v boju, ki je bil tako rekoč brez oddiha. Mornariška organizacija pa je ostala taka, da je bila italijanska mornarica v vseh okoliščinah popolnoma kos katerim koli potrebam. Ves narod čuti, da če bo italijanska mornarica poklicana k še večjim nastopom, kakor so bili dosedanji, torej k ogromnim nalogam, bo čudovitemu vencu slave, ki ga je podelila domovini, dodala še večjo slavo. V tem globokem in pravičnem prepričanju je italijanski narod včeraj obhajal dan mornarice. V vseh središčih je prišlo do manifestacij in krajevni oblastniki so razdelievali odlikovanja za junaštvo. V Rimu je Vladar sam hotel izpričati svojo vneto češčenje junaških mornarjev, s tem da se je osebno udeležil slovesnega obreda. Na ta svetli dan so vsi mornarji čutili, kako jih ljudstvo in Vlada ljubita ter jim v neštetih manifestacijah izkazujeta globoko občutje tovarištva. Pri vseh proslavah je bil višek obreda v spominu na padle in vse manifestacije so bile tako rekoč posvečene nevenljivi slavi tistih, ki so se žrtvovali, da se ne bi imena italijanskih mornariških mest, združena z večnim Rimom, osramotila v novejših časih.

SLAVNOSTI V RIMU

Rim, 10. jun. Proslava Kraljeve mornarice se je pričela s poklonitvijo podtajnika Riccardija pred spomenikom Neznanega vojaka. Na stopnišču pred oltarjem Domovine so stali v vrsti zastopniki častnikov in podčastnikov in oboroženo oddelek vojske. Podtajnik mornariškega ministrstva je položil velik lovorjev venec v svetišču Sacello, kjer se je nato pomudil v pobožni zbranosti. Nato je odšel do žare padlih fašistov na Campidogliu, kjer je ponovil isti obred. Admiral Riccardi je položil še tretji lovorjev venec v mornariškem ministrstvu pred spominsko ploščo padlih mornarjev. Navzočna sta bila tudi podtajnik vojnega in letalskega ministrstva.

Peti dan mornarice je bil proslavljen ob navzočnosti Ni. Vel. Kralja in Cesarja. Vladarja je spremljal njegov adjutant. Vladar je prišel ob 10. uri na kraj proslave in je bil sprejet s predpisanimi častmi in z vzklikanjem množice. Sprejeli so ga zastopniki oblasti, med njimi maršal Italije de Bono, veliki admiral Thaon di Revel, tajnik Stranke Scorza, minister za Italijansko Afriko Teruzzi, minister za promet Cini, minister za ljudsko kulturo Polverelli, podtajniki vojaških resorjev, guverner, prefekt in zvezni tajnik. Kralj in Cesar je pregledal razvrščene oddelke in pozdravil slavno zastavo Kraljeve mornarice, nakar je stopil na oder v obliki stolpa vojne ladje, ob katerem so stali kirasirji. Na odru so bili mornariški atašeji prijateljskih in zavezniških držav, ki so se poklonili Vladarju. Na posebnih tribunah so bili zastopniki, pohabljenci, ranjenci, prostovoljne bolničarke Rdečega križa ter prapori in znaki fašistovskih zastopstev.

Slavje je imelo samo eno točko in sicer izročitev odlikovanj za vojaško hrabrost. Predvsem je Ni. Vel. Kralj in Cesar izročil visoka odlikovanja za vojaško hrabrost svojcem junakov, ki so si, žrtvujoč se za Domovino, zaslužili zlato kolajno za vojaško hrabrost. Imena junakov so odmevala v prostoru: ladijski podporočnik Giorgio Scaglia iz Rima, ki je, ko je sovražni ogenj razdejal zadnji top na njegovi ladji, s katero se je boril do skrajnosti s številčno premočnim nasprotnikom, odredil, naj se reši posadka in nato delil usodo z enoto, ki se je slavno pogreznila v morje; ladijski podporočnik Bisagno iz Genove, eden izmed najhrabrejših kondotjev Masov v operacijah proti sovjetskim utrdbam; podvodja manipola mornariške Milice Carmelo Borgo Pisani, maltski mučenik, ki je padel pod sovražnim svincem ob vzkliku: Živela Italija!; korvetni kapitan Enner Betica iz Castagnolelanza, ki se je potem, ko je bilo izčrpano vse razpoložljivo orožje na njegovi ladji, vedro žrtvoval, dočim je poskrbel, da se je njegova posadka rešila; korvetni kapitan Todaro Salvatore iz Messine, ki je hrepenel vedno po najboli tveganih podvzetjih in junaško padel za veličino Domovine; diviziiski admiral Lorenzo Gasparri iz Neaplja, ki je ob eksploziji municijskega skladišča med opravljanjem naloge, ki ni bila njegova naloga kot poveljnika, pa si jo je vendarle zadal, sledeč svojemu velikodušnemu in junaškemu temperamentu in padel kot junaški vojak ter zaključil s slavo svoje Domovine posvečeno življenje.

Ob Vladarju so stali posamezni svojci teh junakov in Ni. Vel. Kralj in Cesar jim je izročil odlikovanja obenem z najljubeznivejšo besedo za vsakogar. Predvsem so bili sinovi slavnih padlih, ki so sprejeli znake čiste in nesmrtne plemenitosti. Med tem ko so čitali na glas razlage in so podobe epičnih junaških dejanj vstajale v mislih, se je slišalo v vojaškem obredu prasketanje strojnic in bobnanje bobnov.

Po zlatih kolajnah v spomin podeljenih, je Vladar izročil odlikovanja svojcem pogrešanih. Slišale so se krasne razlage za visoka odlikovanja, ki so jih dobili podpolkovnik Domenico Bastianini iz Tuscanije, ki je, ko so bili razdejani stolpi in ustavljeni strelni stroji velikih kalibrov, čeprav je bilo dano povelje za zapustitev ladje, ostal na krovu in velikodušno pomagal uničiti enoto, da je ne bi sovražnik zajel; diviziiski admiral Antonio Toscano iz Agrigenta, ki je bil hudo ranjen med prvimi in je ostal na svoji ladji, ko je bila hudo zadeta, na mestu poveljnika do najvišje žrtve; ladijski kapitan Giorgio Rodocanacchi iz S. Miniata, ki je v noćni akciji izvršil čudovita dejanja žrtvovanja in junaštva; poročnik Franco Storelli iz Gualdotadina, ki je bil pozvan, naj opusti nevarno operacijo, pa je odgovoril s ponosnimi besedami, iz katerih je izžarevala vnema njegovega sklepa, da hoče izvršiti do zadnjega svojo dolžnost.

Sinovi, žene in matere junakov so spet stopile na oder, kjer je Vladar odgovoril na ponosen pozdrav svojcev z besedami častitve njih dragih, tako zaslužnih očetov, mož in sinov.

Nato so stopili na oder, da bi sprejeli zlata odlikovanja iz rok Kralja in Cesarja hrabri mornarji, ki so preživeli junaška dejanja. To so bili: fregatni kapitan Francesco Minbelli iz Livorna, junak s Krete, je s svojim majhnim torpednim čolnom potopil tri križarke ter nekaj sovražnih rušilcev ter se vrnil s svojo enoto v oporišče; korvetni kapitan Giuseppe Cigalli Fulgosi iz Piacenze, ki je tekmoval v istih vodah in v istih okoliščinah pri belem dnevu z junaškimi dejanji kapitana Minbellija v napadu na še številnejšo sovražno skupino; ladijski kapitan Enzo Grossi iz San Paola v Braziliji, popularni potopilec dveh sovražnih oklopnic; ladijski poročnik Emilio Leonani iz Milana, ki je odšel s svojim Maasom ter napadel sovjetsko skupino in potopil ob peklenskem ognju sovražnika eno križarko; kapitan za dolge vožnje Cesare Rosasco iz Genove, ki je bil odlikovan z obrazložitvijo, katera še ni bila objavljena, glasi se pa takole:

Kot poveljnik nekega majhnega parnika, katerega je napadla podmornica, se je izognil z manevrom dvema torpedoma ter je z naglo odločitvijo takoj priredil ladjo za borbo. Pripravil je top najmanjšega kalibra in obstreljeval iz majhne razdalje sovražno podmornico, ki je bila mnogo močneje oborožena, brž ko se je pojavila na površini. Njegova ladja je bila večkrat zadeta s topovskimi streli in neprestano so jo obstreljevale strojnice. Pred njim je padel krmar. Ostal je sam na poveliniškem mostu in ni mogel več voditi ladje zaradi poškodbe na transmisiji ter je, čeprav je bil hudo ranjen na nogi, stopil v spodnji prostor in sam naravnost vodil stroj krmila. V trdnem sklepu, da bo rešil razen posadke tudi ladjo, je opustil manever, da bi ladjo privedel do obale. Z odločno besedo in z lastnim junaškim zadržanjem je pozival vojaško in civilno posadko, naj vzraja v neenaki borbi, dokler podmornica zaradi ponovnih udarcev ne bo opustila borbe. Izčrpan v silah toda podpiran z železno voljo, je rešil svojo ladjo, ki je bila preluknjana s streli. Na njej so bili mrtvi in ranjeni. Bil je svetel zgled najizbranejših mornarskih in bojevniških kreposti.

Vladar je na vsakogar naslovil vzpodbujevalne besede, spominjajoč se dogodkov njih svetlih junaških dejanj. Tako nato je Ni. Vel. Kralj in Cesar izročil tudi srebrne in bronaste kolajne ter križe za vojaško hrabrost in je ljubeznivo govoril z vsemi, ki nosijo na sebi znake slavnih poškodb.

Slava italijanske mornarice, ki se proslavlja ob obletnici legendarnega podvzetja pri Premudi, se je znova razplamtela na nebu domovine in pomenila, da ob pričetku četrtega leta vojne, ki spada v proslavo, nepremagljiva sila bdi nad bodočnostjo in je odločilen pogoj za zmago.

Ni. Vel. Kralj in Cesar se je po proslavi odpeljal, med tem ko je odmeval mogočen pozdrav Kralju in Cesarju ob novih najboli gorečih vzklikanjih.

Na dan proslave je generalni poveljnik miličniške mornarice izročil bojno zastavo rušilcu »Legionario«. Zastava je v umetniško izdelani šatulji, ki je delo Mistruzzija, očeta imetnika zlate kolajne Diega.

NOV VISOKI KOMISAR LJUBLJANSKE POKRAJINE

Rim, 11. jun. S Kr. dekretom je imenovan za Visokega komisarja Ljubljanske pokrajine z dne 15. t. m. državni svetnik dr. Giuseppe Lombrassa.

*

Ljubljana, 12. junija.

Za novega Visokega komisarja Ljubljanske pokrajine je imenovan dosedanji komisar za naselitev Eksc. Giuseppe Lombrassa. Novi predstavnik rimske oblasti v naši pokrajini je doslej upravljal že važne resore, v katerih je dokazal svojo visoko sposobnost ter svoje dragocene voditeljske lastnosti.

Eksc. Giuseppe Lombrassa se je rodil v Pesaru 20. junija 1906. in je vpisan v Stranko od leta 1921. Udeležil se je vseh slavnih dejanj fašizma v Markah ob strani Raffaela Riccardija. Ko je dokončal pravne nauke, se je z velikim uspehom posvetil novinarstvu ter je dolgo časa vodil »Ora«, tednik pesarskega fašizma. Iz tednika je napravil list, ki je bil zelo odlično orodje propagande in polemike. Udeležil se je kot dobrovoljec borbe za osvojitev Abesinije ter za osvoboditev Španije. V bojih na Španskem je bil trikrat ranjen ter si je zaslužil dve srebrni svetinji in vojni križec za hrabrost, razen tega pa je bil predlagan tudi za višjo stopnjo odlikovanja za vojne zasluge. Bil je tudi urednik lista »Lavoro fascista« ter sotrudnik »Popolo d'Italia« in si je v teh svojstvih pridobil soglasno občudovanje čitateljske javnosti. Dne 31. oktobra l. 1939. je bil zaradi svoje delavnosti in krepke vere imenovan za komisarja za naselievanje, 25. februarja 1942. pa za Podtajnika Korporacij.

*

Dolga izkušnja, trdna politična priprava, priznane voditeljske in državniške sposobnosti so zagotovilo, da se bo pod njegovimi direktivami pokrajina čedalje boli razvijala. Eksc. Lombrassi izraža prebivalstvo svoja voščila in spoštljivi pozdrav.

Sosvet za Ljubljansko pokrajino obnovljen

Duce je imenoval za člane sosveta zastopnike gospodarskega in kulturnega življenja

Rim, 11. jun. Duce poglavar fašizma, predsednik vlade in notranji minister, glede na svoj ukrep z dne 26. maja 1941-XIX, s katerim je bil imenovan sosvet za Ljubljansko pokrajino; glede na predloge ljubljanskega Visokega Komisarja za obnovitev sosveta ter glede na čl. 4 zakonskega ukrepa z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, uzakonjenega dne 27. aprila 1943-XXI št. 385,

odloča:

Sosvet za Ljubljansko pokrajino se obnavlja in ga sestavljajo naslednji gospodje:

Leon Rupnik, župan ljubljanski,

prof. dr. Milko Kos, rektor ljubljanskega vseučilišča,

prof. dr. Milan Vidmar, predsednik Akademije znanosti in umetnosti,

dr. Ivan Slokar, predsednik Pokrajinske zveze delodajalcev in Združenja denarnih in zavarovalnih zavodov v tej zvezi,

dr. Branko Alujevič, predsednik Pokrajinske delavske zveze,

Inž. Milko Pirkmajer, predsednik Pokrajinske zveze svobodnih poklicev,

prof. Bogomil Remec, predsednik Pokrajinskega zavoda za zadružništvo,

Franc Heinrihar, predsednik Združenja industrijcev in obrtnikov v Pokrajinski zvezi delodajalcev,

Zvonimir Lukič, trgovec, predsednik Združenja trgovcev v Pokrajinski zvezi delodajalcev,

Ignacij Pevec, kmetovalec, predsednik Združenja kmetovalcev v Pokrajinski zvezi delodajalcev,

Alojzij Erjavec, litograf, predsednik odseka grafičnih delavcev pri Pokrajinski delavski zvezi,

Ludvik Korče, predsednik odseka trgovskih delavcev pri Pokrajinski delavski zvezi,

Franc Majcen, predsednik odseka kreditnih in hranilniških uslužbencev pri Pokrajinski delavski zvezi,

Karel Rojina, kmet, predsednik odseka kmetijskih delavcev pri Pokrajinski delavski zvezi.

Dano v Rimu 31. maja 1943-XXI.

MUSSOLINI

Obnovitev sosveta Ljubljanske pokrajine pomeni zaključni korak pri ureditvi gospodarskega in socialnega življenja v Sloveniji po korporacijskih načelih, ki jih je nova Italija dosledno

uveljavila na vseh področjih in v okviru vsega svojega državnega sestava. Načela, ki so odločala pri imenovanju članov novega sosveta, so tista, kakor jih narekuje zamisel korporacijskega reda. Člani sosveta so vodilni zastopniki produktivnih panog in produktivnega življenja v naši pokrajini, življenja, ki je v novih časih dobilo najpomembnejši izraz prav v korporacijski obliki.

Prepričani smo, da bo s tem končnim korakom za novo gospodarsko ureditev našega ozemlja gospodarsko in socialno življenje v vseh svojih panogah in oblikah dobilo novega zagona, da bo lahko kos vsem nalogam, ki jih zahteva čas in zahtevajo potrebe ljudstva. Dejstvo, da so v novem predstavništvu Ljubljanske pokrajine aktivni zastopniki vseh produktivnih slojev prebivalstva, je najboljše poroštvo za to in za plodno delo te obnovljene ustanove.

Eksc. Grazioli se je poslovil od Ljubljanske pokrajine

Ljubljana, 12 junija

Včeraj se je Visoki Komisar Eksc. Grazioli poslovil od zastopnikov vojaških, političnih, upravnih in cerkvenih oblasti in od zastopnikov slovenskega gospodarstva, umetnosti in kulture. Izrazi obžalovanja in simpatij, ki so bili izkazani Ekscelenci od vseh, ki predstavljajo slovensko prebivalstvo v Ljubljanski pokrajini, so bili globoki ter kažejo simpatijo in spoštovanje, katerega si je zastopnik fašistovske Vlade znal pridobiti s svojim neutrudnim delom, visokim duhom pravičnosti, ki je vodil sigherno njegovo dejanje, četudi je bilo strogo.

Poklonitev padlim junakom

Včeraj zjutraj se je Eksc. Grazioli podal na vojaško pokopališče in položil lavorjev venec na steber, ki spominja na slavno žrtev naših vojakov. Ob vhodu na pokopališče so ga pričakovali poveljnik posadke general Terni s šefom štaba divizije majorjem Dottijem, kvestor comm. Ravelli, poveljnik skupine Kr. Karabinjerjev major Giovaninni, Visokega Komisarja sta spremljala major Karabinjerjev Baronni in zasebni tajnik Ruffini. Na pokopališču so ga pričakovali častniki posadke, častno stražo pa je imela stotnija z godbo. Med zvoki himne »Piavi«, je Visoki Komisar položil venec ter pozdravil po rimsko grobove padlih.

Nato je odšel v federacijo Fašijev in se poklonil spominu padlih tovarišev. Sprejeli so ga Zvezni tajnik, člani direktorija in hierarhi Fašija iz Ljubljane in iz Pokrajine. Eksc. Grazioli se je v zbranosti pomudil pred ploščo, ki spominja na padle in položil nanjo venec. Nato ga je Zvezni tajnik pozdravil v imenu Fašistov ter se mu zahvalil za stalno podporo. Izročil mu je tudi v imenu Fašistov pomemben spomin federacije v prvi črti.

Pozdrav generala Gambare

Nato je Visoki Komisar odšel v poveljništvo armadnega zbora. Ob vhodu sta ga pričakovala šef štaba polkovnik Lucini in poveljniku dodeljen častnik. V dvorani poveljništva je Eksc. Gambara ob navzočnosti vseh višjih častnikov in šefov uradov naslovil na Visokega Komisarja prisrčen topel pozdrav, poudarjajoč globok pomen dela, ki ga je opravil v čistem tovariškem duhu z Oboroženimi Silami. Izrazil je obžalovanje zaradi njegovega odhoda in najboli goreča voščila za uspehe na novem borbenem mestu, za katerega ga je Duce določil.

Eksc. Grazioli se je živo zahvalil generalu Gambari in Oboroženim Silam za tovariško in popolno podporo, katere je bil deležen za svojo vladno akcijo ter je vrnil najboli goreča voščila za slavni 11. armadni zbor in njegovega poveljnika.

Po razgovoru z Eksc. Gambaro je Visoki Komisar pozdravil nadškofa Rožmana, ki je Ekscelenci izrazil svojo hvaležnost in pozdrav ter hvaležnost in pozdrav duhovščine.

Na magistratu

Na magistratu so bili vsi nameščenci zbrani v veži, ko je prišel Visoki Komisar. Direktor Jančigaj je Ekscelenco v imenu vseh navzočnih toplo pozdravil in izrazil hvaležnost vseh, ki so delali, četudi posredno po njegovih ukazih.

V županovem uradu, kjer je bil tudi podžupan comm. Tranchida, je general Rupnik izrazil Eksc. Grazioliju obžalovanje ljubljanskega prebivalstva ob slovesu in hvaležnost vseh prebivalcev za delo, ki ga je Ekscelenca storil ob raznih prilikah. Med drugim je župan rekel:

Veličastno obnavljamo delo, ki ga je začrtala Vaša Ekscelenca na zdaj pomirjenih tleh Slovenije, se bo nadaljevalo z Vašim naslednikom, kajti dolžnost Vas kliče k boli nevarnim nalogam in večji odgovornosti na bojni fronti, kjer se je treba upirati plutokratičnemu teroriu in obdržati živ pogum in požrtvovanje prebivalstva.

V svoje največje obžalovanje ne moremo biti več Vaši sodelavci toda mislimo nadaljevati z delom natanko po Vaših namerah in Vam dokazati svojo privrženost in hvaležnost na najboljši način s tem, da bomo tudi Vašemu nasledniku zvesti in vestni sodelavci za blagor države, pokrajine, mesta in nas samih.

V spomin ljubezni Ljubljančanov do Visokega Komisarja je župan sporočil Ekscelenci odločitev, da bo po njem imenovan novi otroški park v Tivoliju, za katerega gradnjo se je Ekscelenca toliko zanimal.

Visoki Komisar se je živo zahvalil za besede generala Rupnika in izrazil prepričanje, da se bo od njega začeto delo nadaljevalo tudi v bodočnosti.

Z občine se je Ekscelenca podal na sedež divizije »Alpskih lovcev«, kjer so ga sprejeli poveljnik general Terni, šef štaba major Dotti in vsi častniki. Tudi tu je bilo slovo najprisrčnejše in prežeto s tovariško ljubeznivostjo.

Sprejem v vladni palači

V vladni palači je Visoki Komisar nato sprejel Ekscelenco Pilotta, zastopnika pravosodnega ministrstva, katerega so spremljali inspektor ministrstva Tramontana in predsedniki kasacijskega sodišča Lajovic, apelacijskega sodišča Golia in okrožnega sodišča Stuhec. Visoki Komisar je nato sprejel ob navzočnosti viceprefekta Davida in šefa kabineta Bisie slovenske uradnike in predstavnike Visokega Komisariata, katere je predstavil šef upravne službe dr. Majcen.

Vsem se je Visoki Komisar zahvalil za lojalno sodelovanje in izrazil prepričanje, da bodo tako z delom nadaljevali tudi v bodočnosti. Ekscelenca je vsem navzočnim zaželil, naj pozdravijo in izrečejo voščila tudi družinam.

V naslednjem so se podali k Eksc. Grazioliju rektor univerze prof. Kos, predsednik Akademije znanosti prof. Vidmar in rektor Glasbene akademije Betetto, direktorji bolnišnic dr. Gerlovič, prof. dr. Zalokar, dr. Šavnik in dr. Ferlan, direktor Opere Ukmar in direktor Drame Golia ter tajnik Darian. Intendant Župančič, ki ni mogel sam priti, je poslal Visokemu Komisarju toplo pozdravno pismo.

Popoldne so se zbrali v veliki dvorani vladne palače viceprefekt comm. David, kvestor comm. Ravelli, podžupan comm. Tranchida, major Karabinjerjev Baronni in vsi ostali funkcionarji in eksperti, ki so delali 26 mesecev pod vodstvom Visokega komisarja, da bi pozdravili tovariško vdanost Eksc. Grazioliu, ko odhaja na novo odgovorno mesto, za katerega ga je določilo zaupanje Duceja. Navzoči so bili tudi civilni komisarji iz Ljubljane Maffei, iz Kočevja Sizgoreo, iz Novega mesta general Mannu Ricci, iz Črnomlja ing. Cassanego in iz Logatca Rosin.

Ko je Visoki Komisar stopil v dvorano, so ga navzoči pozdravili z gorečim ploskanjem in se strnili okrog njega ter mu izkazali tovariško ljubeznivost. Potem, ko je naslovil na vse navzočne in na njih sodelavce najboli živo zahvalo za delo, ki so ga opravili, je poudaril, da je vse, kar je mogel izvršiti med svojim bivanjem v pokrajini, tudi sad gorečega in navdušenega sodelovanja vseh funkcionarjev in ekspertov, ki so delali ob njegovi strani in prispevali s svojim delom k uveljavljanju ugleda avtoritete in pravičnosti fašistovske Italije v novi pokrajini.

Nato je izrazil prepričanje, da bodo vsi Italijani, ki bodo imeli čast sodelovati z Visokim Komisarjem, nadaljevali pričeto delo, kajti s tem služijo Italiji na tem skrajnem vzhodnem robu in so vredni bratov, ki se borijo in umirajo.

Eksc. Grazioli se je potem osebno zahvalil Kvestoriu in njegovim sodelavcem in funkcionarjem, ki so na čelu raznih resorov.

Potem je podprefekt David v imenu vseh izrazil obžalovanje zaradi odhoda in ponos vseh, ki so sodelovali z njim.

Nato je Visoki komisar odredil pozdrav Kraliu in Cesariu, Duceju in Oboroženi mSilam. Navzoči so odgovorili z mogočno manifestacijo za slavne bojevnike in za moža, ki jih vodi.

Na nemškem in hrvatskem konzulatu

Popoldne je Visoki Komisar opravil poslovilni obisk na nemškem konzulatu, kjer ga je zaradi odsotnosti generalnega konzula sprejel kancler dr. Bruno Liesenberg. Nato se je poslovil na hrvatskem konzulatu od konzula prof. Saliha Baliča.

Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino obvešča vse potrošnike mesta Ljubljane, da si lahko nabavijo po 3 kile krompirja na osebo na odrezek črke E junijske živilske nakaznice. Krompir bodo razdelievale naslednje tvrdke: Kmetijska družba, Jelačin, I. Delavsko konzumno društvo (v vseh poslovalnicah), Konzumno društvo (Vič in Šiška), Gregorc, Nickelsbacher, Smrkolj, Nabavljalna zadruga železničarjev, Sarabon, Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev, Ekonom, Bahovec, Lunder Terezija v Rožni dolini, Marinko v Prisojni ulici. Vse te tvrdke bodo razdelievale krompir do 23. t. m.

Po osebne izkaznice naj pridejo od 14. t. m. dalje v sobo št. 37 nad trgovino mestne elektrarne na Mestnem trgu vsi tisti, ki so oddali prošnje pred 1. junijem in jih niso mogli dvigniti, ker mestna občna ni imela primernih tiskovin. Po izkaznice naj pridejo samo popoldne od 15. do 18. ure.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani obvešča, da se za zamenjavo starih obrtnih listov vlagajo nekolkovane prošnje s priloženim starim obrtnim listom v glavnem vložišču mestnega poglavarstva na Mestnem trgu št. 27, soba št. 18.

Najvišje cene sadju in zelenjavi je določil Visoki komisariat. 1 kila kislega zelja sme stati 4 lire, kisle repe 2.50 lire, glavnate solate 4 lire, radiča 5 lir, špinače 3.35 lire, novih kolerabic 3 lire, bele in rdeče redkvice 5 lir, graha 6 lir, domačih belušev 7.60 lire, rabarbare 6 lir, peteršilja 4 lire, ohrovta 3 lire, cvetače 3.35 lire, rdeče pese brez zelenja 3 lire, nove repe brez zelenja 2 lira, čebule 2.80 lire, šalote 4 lire, česna z zeleniem 4.50 lire, osnaženega hrena 4 lire, češenj I. vrste 6 lir, II. vrste 5 lir, 1 liter borovnic sme stati 5 lir, gozdnih jagod 10 lir; jajca so po 2.50 lire kos. Vse te najvišje dopustne cene veljajo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini. Vse te cene morajo biti vidno označene na blagu ne samo na Pogačarjevem in Vodnikovem trgu, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški, pa tudi pri vseh prodajalcih zelenjave in sadja. Ta cenik mora biti vidno obešen v trgovinah na debelo in na drobno. Ceniki se dobe na mestnem tržnem uradu po 20 centesimov. Vsi kršitelji tega prednjega bodo kaznovani.

Opozorilo porabnikom kuriva

Mnogi izmed porabnikov nimajo potrebne uvidevnosti in odklanjajo prevzem šentjanškega in kočevskega premoga od trgovcev s kurivom ter zahtevajo, da se jim dobavi le trboveljski premog, katerega je na razpolago znatno manj kakor domačega.

Ker trgovci morajo prevzeti polovico domačega premoga, ako hočejo dobiti ostanek trboveljskega, bi gornji postopek v svojih posledicah onemogočil izvrševanje razdelitve premoga in bi pomenil protežiranje enih strank na škodo potrpežljivosti drugih. Zato je Pokrajinski svet korporacij izdal odredbo z dne 4. t. m., štev. 1399, po kateri se mora vsem strankam brez izjeme, ko zahtevajo premog, najprej dobaviti polovica v šenjanškem, odnosno kočevskem premogu, kateri od obeh bo pač na razpolago ob času dobave, in se jim šele nato, ko so prevzele polovico pripadajoče jim količine premoga iz navedenih rudnikov, sme dobaviti ostanek v trboveljskem premogu. V nobenem primeru trgovci ne smejo postopati obratno in so osebno odgovorni za pravilno izvrševanje razdelitve kuriva.

Nakaznice za kurivo se glasijo na premog kot tak ter drva in ne dajejo zato strankam nobene pravice zahtevati dobavo izključno trboveljskega premoga. Strankam, ki odklanjajo prevzem najmanj polovice šentjanškega premoga, bodo nakaznice za kurivo razveljavljene. Trgovci s kurivom so dolžni javiti imena takih strank in številke nakaznic v svrho nadaljnjega postopka Pokrajinskega sveta korporacij.

Opozarjamo na gornje besedilo citirane odredbe Pokrajinskega sveta korporacij in priporočamo porabnikom, da jo v lastnem interesu upoštevajo ter pohitijo z naročili premoga sedaj, ko je dana prilika za takojšnjo dobavo.

Sindikat trgovcev s kurivom.

Osebne vesti

POROČILI SO SE:

V Kamniku: inž. Ivo Kovačič in gdč. Vilma Christofova, uradnica.
Bilo srečno!

UMRLI SO:

V Ljubljani: Mihael Majcen, gostilničar in posestnik; Franc Klinec, bivši nadzornik policijskih agentov; Natalija Mesnjajeva; 26letni Jožef Gerbaj iz Babne gorice; 86letni Ivan Turk, zvaničnik državnih železnic v pok.; Marija Mazijeva; Ivana Hrastova; 86letna Marija Masneceva.

V Novem mestu: 76letni Fran Ferjančič, kanonik.

V Kosezah pri Ljubljani: Stanko Ahlin, trgovec.

V Mariboru: 77letni Martin Mastnak, nameščenec državnih železnic v pok.; 67letna Julija Korenova.

V Postumiji: Albin Zakotnik.

Naše sožalje!

ŠPORTNI TEDNIK

Binkošlni prazniki so bili na športnem terenu bolj mršavi. Pri nas so se držali davnega običaja, da se ti in taki prazniki ne zasedejo s prvenstvenimi in podobnimi tekmami. Drugod pa je sezona že močno pri kraju, dočim se poletne športne panoge še niso pojavile v tolikem obsegu, da bi mogli že beležiti važne dogodke.

Na domačih travnikih so se domenili za celo vrsto prijateljskih tekem, povezanih v mladinski turnir in nekatere druge priložnostne tekme. Ne bomo beležili vseh rezultatov. Do finala v mladinskem turnirju sta se prebili mladini z Viča in iz Šiške; bitka je tudi v podaljšku ostala neodločena 1-1 in je nato žreb odločil za Hermežane.

Kot še neresenj epilog k italijanskem nogometnem prvenstvu je bila to nedeljo na sporedu kvalifikacijska tekma med Parmo in Verono, ki sta v svoji kvalifikacijski skupini za prestop v drugi razred dosegli z enakim številom točk drugo mesto za Gorizijo. Na nevtralnem terenu v Bresciji je Parma gladko dosegla prednost v razmerju 2-0 in s tem prestop v drugi razred.

Iz nogometnega sveta bi bilo še omeniti, da so to nedeljo igrali v Nemčiji polfinale za državno prvenstvo. V Stuttgardu je igrala dvojica Saarbrücken in Vienna. Seveda so bili Dunajčani visoki favoriti, toda morali so prepustiti pot v finale svojemu nasprotniku, ki mu je uspelo uveljaviti se z 2-1. Tekmo je gledalo 25.000 ljudi.

Drugi par je nastopil v Hannovru v Hindenburgovem stadionu in je prireditvi prisostvovalo 30.000 gledalcev. Ta borba je potekla manj senzacionalno in je v skladu s pričakovanjem Dresdener porazil Holstein s 3-1. Dresdener ali Saarbrücken? Kateri izmed dveh finalistov bo naslednik knapov iz Gelsenkirchna?

Precej dramatičen potek je imelo letošnje italijansko državno kolesarsko prvenstvo. Proga je šla po Srednji Italiji in je merila 245.5 km. Po nepretrganih spremembah položaja tekom dirke se je naposled jako močna skupina 12 dirkačev ločila od ostalih in skupaj pridirkala v cilj s tako majhnimi razlikami, da jih časomerilci niso utegnili zajeti v svoje merilne inštrumente. Na poslednjem odseku tik pred ciljem je vzel Mario Ricci (ki je dirkal za tvornico Legnano), dober zalet in dosegel majhno prednost pred ostalimi; za to leto bo zabeležen v častno knjigo zmagovalcev. Potreboval je 7 ur in 32 minut, da je predrijal omenjeno progo; to bi bilo v povprečju 32,574 km na uro.

O. C.

MATEMATIČNA VREMENSKA NAPOVED

za mesec junij 1943.

Sestavil dr. Vital Manohin

Vremenska napoved

17. junija, četrtek: spremenljivo, a večinoma oblačno, od časa do časa dež, verjetne so nevihte in plohe.
18. junija, petek: izboljšanje, zelo sončno.
19. junija, sobota: spremenljiva oblačnost, nekaj dežja, sicer pa v splošnem zvečine sončno.
20. junija, nedelja: zvečine jasno, podnevi vroče.
21. junija, ponedeljek: zvečine jasno, podnevi vroče.
22. junija, torek: spremenljivo, od časa do časa dež, nagnjeno k nevihtam.
23. junija, sreda: spremenljivo, krajevne padavine, nagnjeno k nevihtam.
24. junija, četrtek: spremenljivo ali zvečine oblačno, od časa do časa dež, verjetne so nevihte in plohe.

Točnost naših napovedi je v splošnem naslednja: v 80 % napovedano vreme se dobro ujema z dejanskim; v 10 % se dejansko vreme zakasni za 1 dan nasproti napovedanemu; v 5 % nastopi za 1 dan prezgodaj; v 5 % se napoved ne obnese.

5 MINUT POZNEJE

ROMAN - NAPISALA MIGNON G. EBERHART

Ko je prišla Sibila na križpotje — leva steza je držala k jezeru, desna k hiši Abbottov — se je zdajci znašla pred Howlandom. Z velikim korakom je stopil izza smrečja.

»Da te spet vidim, draga moja.« Jo je ogovoril smehljaje se. »No, kako je kaj z Rihardom?«

14

Sibili je zastal dih. Prešinila jo je zavest, da je to na moč slabo znamenje, čeprav Howland ve za to skrivnost. Ali jo je mar zasledoval, ali ga je pa slučajno zaneslo k staremu hlevu? Howland torej pozna Rihardovo skrivališče! Vsakemu drugemu bi bila Sibila zaupala, le Howlandu ne.

»Odveč bi bilo, če bi hotela zanikati, da je tu. Mislim, da se skriva v podstrešni sobici nad garažo. Brzčas mu je Jona priskrbel hrano. Zvitorepec je — ta stari Jona. Da, draga moja, taka je torej stvar. Ali naj še jaz obiščem Riharda? Prav za prav me pa nič ne mika, da bi se z njim zabaval. Rad bi se pa s teboj pogovoril.«

Sibilo je obvladala ena sama misel: posvariti mora Riharda!

Howland, še zmerom smehljajoč se, jo je prijel za roko in jo potegnil na stezo, držečo k hiši.

»Zdaj je ravno pravi trenutek, da razjasniva stvari, ki se naju tičejo, Sibila. Saj se menda še spomniš mojih besed... Ali še veš, kaj sem ti pred nekaj dnevi rekel, v tvojem stanovanju v Čikagu, visoko zgoraj v desetem nadstropju?«

»Vem,« je odgovorila.

»Ondan si se že odločila, da mi odgovoriš: Da! Samo prosila si me, naj še malo počakam. Bila si se odločila, da se poročiš z menoj.«

»Ne dokončno.«

»Privolila si pa vendar, da boš pozneje postala moja žena. In potlej si prišla sem — in si spet videla Riharda. S tistim trenutkom si seveda mene zavrgla.«

»Ali boš šel zdaj k šerifu? Da se maščuješ?« Še tisti trenutek se je skesala svojih besed. Ne samo, ker se je zbala, da mu je šele sama navdahnila to misel, temveč tudi zato, ker se je sramovala, da je iz njenih besed zvenel strah.

Smehljaj še ni bil izginil s Howlandovega obličja, toda njegove ustnice so postale tako ozke, da so skoraj popolnoma izginile pod temnimi brki.

»Ali sem ti mar grozil s tem, da bom odšel k šerifu in mu rekel: ‚Pazite, mož, ki ga iščete, se skriva samo streljaj od hiše Abbottov, čisto blizu hišice, kjer se je zgodil umor?‘« Hihital se je predse. »Prav tako je, kakor pravi stari pregovor: Zločinec se zmerom vrača na kraj svojega dejanja.«

»Howland, molči vendar! Prosim te!«

»Še na um mi ne pride, da bi molčal.«

»Saj vendar ne moreš resno verjeti, da jo je on umoril!«

Oglasilo se je lahno žvižganje in Sibila je takoj vedela, da je Kalvin v bližini. Prenehal je žvižgati, ko je zagledal njiju, ki sta navidez mirno pohajkovala po poti. »O,« je vzkliknil, »iskal sem vaju. Sodna preiskava bo končnoveljavno jutri zjutraj ob desetih. Vseeno, če Dicka do takrat najdejo ali ne. Ali ne misliš, Howie, da bi bilo morda prav, če bi nam kakor koli svetoval, kako naj odgovarjamo?«

»Si živčen, Kalvin?« je smehljaje se vprašal Howland.

Kalvin je malce zmignil z rameni in s tem izrazil svoje nezadovoljstvo. »Seveda sem živčen. Sovražim take reči. Družinske zadeve niso za javnost. Razen tega so mi vsiljiva vprašanja načelno in prav v dno duše zoprna. In poleg vsega — moja glavna skrb velja mojemu stališču v javnosti.«

»Torej se bojiš, da bi izgubil peščico glasov?«

»Če te pošteno obmečejo z blatom, se prav lahko zadušiš v njem,« je godrnjavo odgovoril Kalvin. »Najsi je Dick nazadnje res morilec — jaz sem gotovo poslednji, ki bi mu zaradi tega želel smrt.«

»Čuden tič si, Kalvin,« je smehljaje se dejal Howland. »Sicer si pa tak že od nekdaj.«

Kalvinu je bušila vsa kri v glavo. »Za pet ran božjih...«

Howland mu je brž skočil v besedo: »Saj ga sploh ne bodo obsodili na smrt. Vsaj tedaj ne, če se bo ravnal po mojem nasvetu. Sploh ga pa morajo najprej najti...« je pripomnil s pomenljivim pogledom na Sibilo.

Kalvin je bil vidno razsrjen in je znova zardel. »Tvoje vedenje mi ni všeč, Howie. Zdi se, da se ne moreš vživeti v naš položaj.«

Zdajci se je Sibila spet domislila, da bi morala prav za prav posvariti Riharda. »V hišo pojdem,« je rekla.

»Lahko noč, Sibila.« Howland je iskal njene oči, da bi se s pogledom sporazumela. Njegov glas je zvenel toplo in zaupljivo. Kalvinu ni ušlo ne to ne ono, zato je njegov pogled zletel od Howlanda k Sibili.

Sibila je naglo zbežala proti hiši. V veži je srečala Diano neznansko bledega obraza. »Kje pa tičiš ves čas, Sibila? Ali si koga videla? Malo prej se je zgodilo nekaj čudnega.«

»Kaj se je zgodilo?« Bila je z mislimi samo pri Rihardu; tehtala je, kako neki bi ga obvestila, ne da bi ga spravila v nevarnost. Jona, da, on se vsak večer še malo v kuhinji pomudi, njega bo poslala k Rihardu! Šele čez nekaj časa se je Sibila zavedela, da Diana še govori — in zdajci so ji možgani ponovili njene besede.

»...in ker ni bilo nikogar izmed nas doma, ga je Elvira odslovila. Še vprašala ga ni, kdo je. To je bilo pred kakšno uro. Ali si bila takrat kje tu v bližini?«

»Kaj praviš?« je zmedeno vprašala Sibila. »Da je bil nekdo tu?«

»Ali ne moreš poslušati?« je ostro siknila Diana. »Kaj pa je prav za prav s teboj, Sibila? Videti si ko mesečnica! Pravila sem ti vendar, da je bil nekdo tu... neki moški. Prišel je do vežnih vrat — in Elvira ga je odslovila. Ljudmila je bila že v postelji. Kalvin se je mudil v mestu, da uredi vse potrebno, zakaj krsto bo treba zaliti in odposlati. Neka Evina sestrična namreč želi, da bi Evo sežgali v domačem kraju. Ljudmili in meni je tako kar všeč. Na kratko torej: ko je Kalvin odšel, se je oglasil neki neznanec.«

»Česa je pa iskal?« je vprašala Sibila.

Diana je nejevolino odgovorila: »Saj prav to je tisto... Po Evi je vprašal.«

»Po Evi?«

»Da, po Evi je vprašal. Trdil je, da ima nekakšen dogovor z njo. Elvira mu je povedala, da je Eva mrtva. Očitno ta človek ni bral časnikov. Ko je izvedel to žalostno novico, je koj vprašal po Rihardu. Elvira je postala zapela in je samo to povedala, da Riharda ni tu. Nato je izjavil, da se bo poznejše vrnil. Ko je gledala za njim, je videla, da je zavil k jezeru.«

Sibilino mračno obličje se je razjasnilo. Torej tujec, ki je bil z Evo dogovorjen, morda utegne prav ta človek pokazati sled do edino zveličavnega cilja, ki ji je plaval pred očmi: da bi dokazala Rihardovo nedolžnost...

»Preneumno, da Elvira ni vprašala, kdo je,« je nadaljevala Diana. »Še opisala ga je komaj za silo. Po njenem je bil srednje postave, imel je sivo, ne kdo ve kako elegantno obleko in nemiren je bil videti. Rekla je, da se ji je zdel precej navaden človek. Razen tega je prišel še peš. Ali si ga videla, Sibila?«

»Ne.«

Diana je nekaj trenutkov izsledujoče opazovala Sibilo. »Elvira mi je rekla, da si nekje ob jezeru. Vsaj videla te je, da si tja zavila. Zato sem mislila, da si ga nemara srečala.«

»Samo nekaj časa sem sedela tam doli na klopici. Potlej sem odšla na sprehod.«

Diana je pomežiknila. »Čudno!«

»Kaj je čudnega?«

»Sprehajati se, mislim. Po vsem tem, kar se je minulo noč pripetilo. Človek bi mislil, da si... no, da si vsaj malo v strahu. Zakaj neki se je nekdo splazil v tvojo sobo, Sibila? Samo, da bi te prestrašil? Po mojem je bil to nekdo, ki te je opazoval pri vrtnarski hišici.«

»Šerifu sem vse povedala, kar sem le vedela,« je rekla Sibila. »Kdo je pa po tvojem umoril Evo?«

Diana se je zdela malce zmedena, ko je odgovorila: »Jaz že ne vem. Prepričana sem pa, da Rihard ni morilec.« Malce se je obotavljala, preden je vprašala: »Ali si prepričana, da je bil snoči res nekdo v tvoji sobi, Sibila?«

»Sem. Sicer pa dokazuje to že sam kloroform.«

Diana je tlesknila z jezikom: »z obraza si ji bral dvom. »No, da,« je pritrdila, »toda to bi lahko pomenilo še marsikaj. Tudi jaz bi rada vedela, kdo je umoril Evo. To vem pa z gotovostjo: če bodo Riharda našli in obtožili, mu bom priskrbela najimenitnejšega zagovornika, kar jih je. Hvala Bogu, lahko si to privoščim. Ves svoj denar dam za Riharda.«

Od strani je ošinila Sibilo z očmi

Listek „Družinskega tednika“

IZ POLJUDNEGA PRIRODOZNANSTVA

Moli, nevidni sovražnik volne

Napisal dr. Karl Frisch

Ko pomladansko sonce prežene poslednje ostanke zime in ko spoznamo, da ne bomo več nosili toplih zimskih rokavic in pulovrov, pride čas, ko zavarujejo skrbne gospodinje volneno obleko proti moljem.

Kmalu nato smo sredi poletja. Včasih se zgodi, da sredi toplih dni kakor pijan zafrfota po sobi komaj opazen, skoraj brezbarven moli. Vsa družina se udeleži lova nanj, ploskajo in skačejo s stola na mizo, dokler sovražnik ne izgine ali ne obleži premagan na bojišču. Tedaj poromajo gospodinjine misli zaskrbljeno do tistih velikih zabojev, kjer je med naftalin in časopisni papir shranila zimsko obleko in jo zavarovala proti moljem. Šele jeseni se bo pokazalo, ali je časopisni papir izpolnil svojo dolžnost, ali so vrečice s sivko pomagale, premagati nadležnega sovražnika, ki se tako rad utrdi prav v najlepši volneni nogavici in izvrta vanjo čedno luknjico.

Nekaj naj ugotovim že takoj v začetku: molji ne jedo blaga. Molji so metulji. Metulji imajo dolg, občutljiv rilček, ki z njim srkajo med iz cvetličnih čašic, ki pa z njim nikakor ne morejo jesti nogavic. In pribijem naj še: molji sploh ne jedo, ves čas svojega življenja trpe lakoto in poginejo zaradi izčrpanosti. Vendar priznam, da so molji vseeno vzrok neprijetnih lukenj v volni. To škodo narede v svoji najnežnejši mladosti kot majhne gosenice. In njihovi nasledniki bi nadaljevali njih uničujoče delo, če jim ne bi preprečili te na videz zlobne, v resnici pa za njih potrebne namere.

O metuljih sploh in posebej o moljih

Gotovo boste nejeverno zmajali z glavo, če vam povemo, da so molji metulji. Ob tej besedi se nehote spomnimo velikih pisanih metuljev, ki bude v nas spomin na svetle poletne dni in na neskrbno detinstvo, rumenih citrončkov, admiralov in povprečnih kapusovih belinčkov. O teh metuljih vemo, da se iz njih jajčec izleže gosenice, ki se z izvrstnim tekom hranijo z lističi — gosenice kapusovega belina z zelenatimi listi — in ko se dobro obrede, še zabubijo. Iz bube se čez nekaj časa razvije metulj.

Veselje zbiralcev podžigajo predvsem pisani dnevni metulji in veliki, toda precej brezbarvni ponočnjaki. Zbiralci sicer vedo, da spadajo k vrsti metuljev tudi majhni, nepomembni in nič ne posebno lepi metuljički; v njih vrsto spada tudi molj. Ti metuljički so v vseh značilnostih sorodni svojim lepšim in večjim tovarišem, nekateri so zelo majhni kakor navadni molj, drugi so nekoliko večji in lepše barve. Doslej so našteli 100.000 vrst raznih metuljev; od teh jih 25.000 spada k majhnim metuljčkom.

Prebavljiva in neprebavljiva hrana

Hišni molj spada torej v zvrst majhnih metuljčkov. To odliko mu moramo priznati, tudi če nam je v resnici še tako zoprn. Njegove bližnje sorodnike imenujejo prirodoslovci kratko in malo molje; ti molji se kot gosenice hranijo največ z lističi, semeni in sadeži, skratka s hranili, ki se tudi nam zde hranila. Samo gosenica hišnega molja se je odločila za prav posebno prehrano, ki se nam ljudem zdi nekoliko čudna, in sicer za volnena in krznena vlakenca. Nam bi se taka južina ne zdela užitna in tudi zredili se ne bi ob njej. Če bi bili še tako lačni, ne bi ugriznili v šop las. Bilo bi tudi brez uspeha, saj naš želodec las ne more prebaviti.

Kaj pa prav za prav pomeni ‚neprebavljiv‘ in zakaj se molji lahko las do sitega najedo? Če se hočemo približati temu problemu, moramo nekoliko pazljiveje premisliti, kaj se v naši notranjosti pri prebavi godi.

Hranila, ki jih pojemo, gredo skozi želodec v črevo. Če naj koristijo telesu, morajo pronicati skozi stene črevesa v kri. To je možno le, če so raztopljiva v vodeni vsebini črevesa. Nekatera izmed naših hranil se sama raztope — tako na primer sladkor — druga — na primer kruh in meso — se morajo pa najprej kemično izpremeniti, preden se raztope in preidejo v kri. Ta postopek je ‚prebava‘. Pospešujejo ga fermenti v ustni slini, v črevesnem soku in v črevesnem izločku; ti fermenti izpremene hranila tako, da so topljiva v vodi. Za različna hranila so potrebni različni fermenti. Torej je od fermentov odvisno, ali lahko kakšno hranilo prebavimo ali ne.

Lasje se tvorijo iz kože. Iz čisto iste snovi so kakor nohti ali kakor zunanja površnica naše polti, kakor pri ptičih perje ali pri govedu roževina.

Roževina sestoji prav kakor žive celice kože iz beljakovin. Beljakovina je izvrstno hranilo. Vendar nam manjka ferment, ki bi mogel beljakovino v tej posebni obliki napasti, razkrojiti in raztopiti. In zato so lasje za nas neprebavljivi. Moljeva gosenica pa ima ta ferment.

Zato se moljeva gosenica prav tako lahko hrani z lasmi, roževino in volno kakor z mesom in beljakovino. Ni dosti živali, ki bi imele ferment, ki topi beljakovine v obliki roževine. In ker je ta možnost tako redka, se nam zdi še posebno nenavadna. Ali se nam pa ne zdie še čudovitejše in nenavadnejše stvari vsakdanje, če jih doživljamo vsak dan?

Neki znanstvenik, ki raziskuje življenje moljev, se je domislil zanimivega poskusa: iz zeleno pobarvanega bombaža in rdeče volne je dal stkati blago in ga nato prepustil v obdelavo moljevim gosenicam. Čez nekaj dni je bilo blago samo še zeleno, ker so gosenice pojedle samo rdeče niti. Kako to? Gosenica nima fermenta, ki bi topil bombaž, ki je rastlinski proizvod. Zato so jedle samo volnene niti. Zato se molj nikoli ne loti bombaža.

Kako nastane luknja v blagu?

Gospa moljevka se prav nič ne trudi, da bi svoja jajčeca kako pritrdila na volneno blago. Ne more jih prilepiti, kakor delajo uši ali stenice, ker nima takšne lepljive snovi. Zato prav lahko otresemo moljeva jajčeca z volnenega blaga. Če pa imajo jajčeca mir, se v poldrugem tednu razvijejo iz njih moljeve gosenice. Če se znajdejo na dobrem volnenem blagu, jim je pri srcu nekako tako kakor teličku na sočnem, zelenem pašniku. Takoj se lotijo dela.

Isto stvar lahko storimo na več načinov. Če spusti kmet teličke na lep, sočen travnik, se živali pošteno najedo, vendar v travnik ne izvrtajo lukenj, ker se premikajo. Tu in tam sicer ostane šop trave, ki jim ni teknil, vendar ne narede posebne škode, ker enakomerno mulijo. Drugače je z moljevimi gosenicami. Takšna majhna stvarca žre samo na enem mestu, in sicer tako vztrajno, da lahko v štiri in dvajsetih urah izžre v tenko volneno blago pošteno luknjo. Kajpak imajo gosenice tudi svoj vzrok, da se ne premaknejo z mesta. Grade si hišico, ki je nič kaj rade ne zapuste.

Gosenice imajo posebne žleze, ki izločajo nit, podobno niti, ki jo tke pajek. Ta nitka prihaja tekoča iz žlez in se na zraku hitro strdi. Tako odrasla moljeva buba tke zapredek, ki se pozneje vani zabubi.

Še čisto mlade gosenice si iz takšne niti tko stanovanjce. To stanovanjce ‚maskirajo‘ s pogrizlimi nitkami blaga, tako da zapredka ne moremo na prvi pogled opaziti. Iz tega skrivališča, podobnega nekakšni majhni vrečici, zdaj pa zdaj pomole glavico in požrešno raziedajo blago. Pri krznu ne pojedo samo dlak, temveč tudi usnje. Če ne morejo iz vrečice nič več doseči, podališajo svoje stanovanjce in prično pojedino iznova. Razumljivo je, da to ni tako lahko, zato so robovi izžrtih lukenj tako ostri.

Ti zapredki pa niso samo varovalna mreža proti sovražniku in proti poškodbam, temveč izpolnjujejo še neko zelo važno nalogo. V volnenem blagu ne tečejo studenčki in ne rosi dež. Male moljeve gosenice vse svoje življenje ne dobe pitne vode. Zato si jo morajo oskrbeti same iz svoje hrane. Vlakna in lasje so pa presneto suha hrana, zato je razumljivo, da morajo gosenice z vlago zelo varčevati. Če bi se gibale prosto na zraku, bi bile v nevarnosti, da poginejo zaradi suše. Zato se pa rajši zapro v svoje zapredke, kakor položimo mi kruh v aluminijasto škatlo, da se ne izsuši.

Prikrita ženskost

Molje kot metulje vidimo samo ob toplejšem letnem času. V kurjenih stanovanjih se pa kajpak lahko razmnožujejo vse leto. Število jajčec je odvisno od tega, ali je imela samica kot ličinka dovoli hrane ali ne. Povprečno izleže moljeva samica okrog sto jajčec in potrebuje za to dva do tri tedne. In tedaj se tudi konča njena življenjska doba. Samci smejo živeti nekaj dni več kakor samice.

Človek bi se prej čudil dolžini tega življenja kakor kratkosti. Molj kot metulj ima namreč pohabljeno črevesje in usta, tako da ne more ne piti ne jesti. Vse te tedne se hranijo molji od zaloge, ki so si jo nabrali kot gosenice. To store tako temeljito, da tehtajo ob svoji smrti kvečjemu polovico, da, celo četrtino svoje prvotne teže. In kakor pri avtu, kjer se je posoda za bencin izpraznila do poslednje kapljice, odnehajo tedaj pri njih vse življenjske sile. Nič več ne morejo delati, nič več živeti, poginejo zaradi izčrpanosti.

Pri mnogih metuljih zvrsteh moremo samca na prvi pogled ločiti od samice. Pri izpreminjavčku ima samo samec krasno sinjo izpreminjasto barvo, pri citrončku kaj lahko spoznamo samico po bledorumeni barvi. Samci moljev se pa ne morejo ponašati prav z nobeno odliko. Prav tako povprečne, nekazne umazane peščene barve so kakor samice. Čari, ki z njimi omamljajo samice, se morajo pač skrivati kje drugje. Morda izločajo opojen voni, ki ga naš nos ne zaznava. To vemo o nekaterih drugih metuljih in moremo zato isto soditi tudi o molju.

V nekem pogledu se pa pri moljih samci zelo razlikujejo od samic. Samci — teh je skoraj še enkrat toliko kakor samic — letajo okrog, samice pa sede na blagu in ta čas ležejo jajčeca. Vsa gonja za moljem, ki se lepega dne prikaže v stanovanju, je torej zaman. Važne so le samice. Če ubiješ samo eno samico, se odkrižaš mimogrede sto jajčk, sto gosenic, ki lahko izžro sto luknjic...

Boj proti moljem

V boju proti moljem ima človek malo znanega, toda izvrstnega zavezника, ki mu je ime najezdnik. Ta najezdnik — spada v neko vrsto os — išče mlade moljeve gosenice in s pomočjo svojega koničastega žela vbrizgne v vsako gosenico eno jajčece. V gosenici se razvije črviču podobna ličinka, ki svojega ‚gostitelja‘ od znotraj izžre. Čudno je, da se najprej ogiba vseh važnih goseničnih organov, tako da se gosenica kljub priskledniku lahko nekaj časa dalje razvija. Ko najezdnikova ličinka odraste, je skoraj tako velika kakor gosenica sama. Tedaj le-tej pač bije poslednja ura. Sirota še dalje tke svoj zapredek, ki je pa zdaj zanjo krsta, a za najezdnikovo ličinko prijetna zibel...

Mnogi molji so tudi žrtev pajkov in drugih sovražnikov žuželk. Vendar jih še zmerom ostane dovolj živih, tako da ima gospodinja precej dela, če naj se jih vseh odkriža.

Star, preizkušen recept — iztepanje, ščetkanje in sončenje — se dobro obnese. Gosenice so zelo občutljive za svetlobo in toploto in že pri majhnem vznemirjenju zapuste svoje ‚stanovanje‘. Zato pa oblek ne smemo iztepati v sobi, ker dobe gosenice hitro nadomestilo za svoje prejšnje bivališče, bodisi v kakšni drugi obleki, bodisi v preprogi, prevleki itd. Če hočemo v že načetem blagu ukrotiti vse gosenice, je najboljše, ako ga polikamo z vročim likalnikom.

Po navadi gospodinje volnene predmete, ki bi jih rade obvarovale pred molji, zavijajo v časopisni papir, ker so slišale, da je tiskarsko črnilo moljem zoprno. Poudariti je pa treba, da to ni tako neizpodbitno, kakor nepoučene gospodinje mislijo. Važno je edino, da je papir skrbno zaprt od vseh strani, sicer je pa vseeno, ali je bel ali potiskan. Papirja namreč moljeva gosenica ne more predreti; če od prej v blagu ni nič njega legla, ne bo obleki, ki je dobro zavita v cel papir, ta škodljiva ličinka mogla do živega.

Zato so debele, posebej za to izdelane papirnate vrečice, ki se dobro zapirajo, tako izvrstne za hranjenje volnenih predmetov.

Med kemičnimi pripomočki za preganjanje moljev sta pač najboljša naftalin in kafra. Ne samo, da moljem smrdita, temveč učinkujeta, če jih v večji množini uporabljamo, tako zelo, da poginejo že moljeve gosenice, pa tudi molji sami in njih jajčeca. Zanesljiv pripomoček proti moljem je torej tale postopek: obleko prezračite, iztepite in osončite, posujte z naftalinom ali kafro, zavijte v cel papir in spravite v zaboj, ki se dobro zapira.

Učinkovitejši od vseh teh postopkov je pač najnovejši način, kako za vselej preženete moljem tek do naših dobrih volnenih oblek. Že v tovarnah blago kemično tako preparirajo, da jim molji ne morejo do živega. Če izleže gospa moljevka na takšno blago jajčeca, mlade gosenice kmalu poginejo, tako da ne morejo narediti škode. Tako se dado preparirati razna krzna in blago, tudi če smo ga že prej uporabljali ali prali.

Kajpak, dokler v gospodinjstvih tudi poslednja nogavica ne bo preparirana ali drugače zavarovana proti moljem, bo jalov ves boj proti tem drobnim, a zato tem bolj zagrizenim in nevidnim sovražnikom naših volnenih oblek.

(Po švicarski *Annabelli*)

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE,
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

* SREČA V NESREČI *

Peljala sta se po madžarski ravnici. Sonce je žgoče pripekalo na elegantni, a vendar ves s prahom pokrit avto. Merilec za hitrost je kazal osemdeset kilometrov. Bogati posestnik Geza Földvary je z očmi, uprtimi v pusto cesto pred seboj, nepremično sedel za krmilom.

Samo od časa do časa je skozi naočnike ošinil poleg sebe sedeče ljubko dekle.

»Devetdeset kilometrov na uro voziva, Jolan! Kaj praviš k temu?«

Dekle se je obrnilo k njemu:

»Krasno, Geza! Ali mi verjameš, da se zdaile rajši vozim z avtomobilom, ko da bi ljubimkala v budimpeštanski kavarni? Ljubimkanje pri devetdesetih kilometrih hitrosti na uro se mi zdi vse bolj romantično!«

Geza se je nasmehnil: »Tako? Ali se ne bojiš nesreče?«

»Misliš pri ljubimkanju?«

»Ne, Jolan! Pri vožnji z avtomobilom!«

»Madžarsko dekle vendar ne pozna strahu!«

»Pogumno dekle si, a kako veš, da s teboj ljubimkam?«

»To človek vendar čuti!«

Mladenič je zmanjšal hitrost in rekel: »Nazaj morava, Jolan, sicer bodo tvoji starši v skrbeh!«

Geza je avto obrnil, potem pa z zmerno hitrostjo vozil dalje. Zdajci je avto obstal in Geza se je obrnil k svoji spremljevalki:

»Jolan, kaj bi storila, če bi te poljubil?«

Dekle mu ni odgovorilo.

»Jolan! Kaj bi storila, če bi te poljubil?« je ponovil vprašanje.

A tudi tokrat ni dobil odgovora.

»Ali si nema, srček?« jo je vprašal.

»Ali si hrom?« se je nasmehnila.

Tedaj jo je Geza objel in jo poljubil. Potem sta se odpeljala dalje.

»Geza!« je zažvrgolela Jolan. »Tako rada bi nekaj časa šofirala. Ne boj se, dobro vozim!«

Zamenjala sta sedeža, potem je avto zabrnel. Spet je merilec hitrosti kazal 30, 40, 50 in 60 kilometrov.

»Vozi počasneje, srček!« jo je opomnil Geza.

A Jolan je še zvišala hitrost na 70 in 80 kilometrov. Zdajci je Geza zagledal na cesti zaprekо.

»Počasi, Jolan! Zavri! Cigani z vozovi in konji so na cesti!«

A svarilo je prišlo prepozno. Še preden je avto obstal, se je zadel v ciganski stanovanjski voz in ga prevrnil, da se je iz njega vsula na cesto vsa mogoča gospodinjska ropotija. Cigani so prestrašeni poskakali na drugo stran in jezno motrili avto.

Geza je stopil na cesto in nagovoril starega cigana, ki je bil očitno lastnik prevrnjenega voza.

»Koliko odškodnine zahtevaš?«

Stari cigan je zmignil z rameni:

»Ne vem, gospod! Ta voz je bil moje edino premoženje.«

»Tu imaš 200 pengov,« je dejal Geza, stisnil starcu denar v roko in ves vesel, da je zadevo tako hitro uredil, skočil nazaj v avto. Cigan je prišel k avtomobilu.

»Kaj hočeš še?« ga je vprašal Geza. »Ali ti je premalo?«

Starec je odkimal.

»Ne, gospod! Rad bi vas samo vprašal, kdaj se bo dama spet peljala tod mimo...«

FR. P. ZAJEC
IZPRAJAN OPTIK IN URAR
LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6
pri frančiškanskem mostu
Vsekovrstna očala, daljnogledi, toplomeri, barometri, hygrometri, itd. Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine.
Samo kvalitetna optika

in okoli njenih ozkih ustnic je trznil nasmešek zadovoljstva.

»Da,« je mehanično odgovorila Sibila, »to res lahko storiš.«

»Rihard mi bo hvaležen,« je nadaljevala Diana. »Nič več nisem s teboj o tem govorila, Sibila... že veš, kaj mislim. Hotela sem, da imaš časa za premislek. Saj me dovolj poznaš. Kar enkrat rečem, to je...« Zdrznila se je, zakaj njeno drobno uho je ujelo nekakšen glas. Kalvin je prihajal lahno žvižgaje, po stopnicah dol. »A, ti si, Kalvin! Sibila ga ni videla. Tistega človeka namreč, ki je vprašal po Evi.«

»Da bi je vedeli, kdo je bil,« je otožno menil Kalvin. »Za vsak primer moramo paziti, da ga spet ne zgrešimo, ko se bo vrnil. Zastran jutrišnje razprave sem govoril s Howlandom; šel bo z nami.«

Sibila je naredila na moč nedolžen obraz, se poslovila od njiju in krenila po ovinkih v kuhinjo. Jona še ni bilo tam. Naročila je kuharici, da bi rada takoj govorila z Jonom, ko bo prišel v hišo.

Kuharica je prikimala. »Tako hudo mi je, da sem izblebetala tisto zadevico z mačico,« je rekla in njen okrogli, rdeči obraz se je odel v žalost. »Res vam nisem hotela pripraviti nevšečnosti.«

Sibila se je kuharici zahvalila le s skopimi besedami, zakaj Elvira in druga sobarica, Bea, sta bili tudi v kuhinji in sta jo naravnost požirali z očmi. Počasi, trudnih korakov je krenila v svojo sobo.

Premišljala je o tem, kje neki je Rihard bil. Eva se je bila baje odpeljala v Reno, da uredi tam ločitev — Diani je pa vendar povedala, da je bila nekje drugje. Trudila se je, da bi se spomnila, kako se tistemu kraju pravi. Ali ni rekla: Avion? Ali je nemara to prav tisto mestece, kjer je bil tudi Rihard? In ali se je odpravil tja, ker je vedel, da se je tudi Eva že tam mudila? In najsi naposled te domneve še tako drže — kakšno zvezo imajo z Evinim umorom?

Poznejе, pri večerji, je Diana zmerom znova zasukala pogovor na skrivnostnega neznanca. »Čudno, da se ni več vrnil,« je zamišljeno menila.

»Nikar si s tem ne beli glave,« jo je pogovarjal Kalvin. »Če bi bilo kaj važnega, bi se bil gotovo vrnil.«

Sibila je sedela še pred polnim krožnikom, ko se je Bea, ki je servirala večerjo, dotaknila njenega komolca in ji šepnila, da je Jona v kuhinji. Sibila je sicer opazila, da sta postala Diana in Kalvin pozorna, vendar se ni mnogo zmenila zanju, temveč je zamrmrala neko opravičilo in brž odšla iz sobe.

Jona jo je čakal na kuhinjskem mostovžu. Na njeno začudenje ji je povedal, da Rihard že vse ve.

»Kje je le izvedel, da pozna Howland njegovo skrivališče?«

»Videl sem, da je oprezoval na vas,« je odgovoril Jona. »In tudi nekaj vajinega razgovora sem ujel. Mr. Rihard vam sporoča, da si nikar ne belite glave zaradi tega.«

Vsa zmedena se je vrnila v jedilnico. Diana in Kalvin sta jo sprejela s pomenljivim molkom; nobeden izmed njiju je ni vprašal, kaj se je zgodilo. Kalvinu se je kar očitno poznalo, da se mora s silo brzdati; zmerom znova je ošinjal s prosečim pogledom Diano, kakor da jo prosi, naj mu vendar dovoli, da si uteši svojo radovednost.

Ljudmila, ki je tičala v svoji sobi, je sporočila po Elviri, da ne želi, da bi jo kdor koli motil.

»Po tem brezplodnem dnevu bomo tudi mi kmalu legli,« je vzdihovaje menil Kalvin, »da se spočijemo za novi, še brezplodnejši dan.« Obšel je še vso hišo, zapahnil vsa vrata in ni pozabil pregledati, če so vsa okna dobro zaprta. »Tudi ti bi se morala zakleniti, Sibila,« je dobrodušno svetoval, ko so šli skupaj gor. »Le glasno zavpiji, če bi te kaj prestrašilo. V dveh sekundah sem pri tebi.«

Sibila je zaklenila vrata in zasunila povrhu še zapah.

To noč je spet sanjala o vrtnarski hišici. Sanje so bile manj jasne, prizori nekam brezteleshi — in ko se je zbudila, se je spominjala samo še tega, da nekaj z vrtnarsko hišico ni bilo v redu. V snu je obupano iskala neki predmet, vendar ga pa ni mogla najti. In ta predmet je bil na moč važen — to je zdajci z gotovostjo vedela. Med premišljanjem in ugibanjem je spet zaspala.

Prihodnje jutro je bilo nebo čisto ko ribje oko. Sonce je grelo in jezero se je ponašalo spet s svojo čisto sinjino.

Sibila bi prej ne bila nikomur verjela, če bi ji prerokoval, da bo nekoč še prestopila prag opečne hiše v Kentigernu — prag sodnije. Tudi zdaj se še ni docela zavedala, da se res pelje tja, ko je sedela v avtomobilu poleg Diane.

Šerif Donny je že čakal pozvance in si je utiral pot skozi množico radovednežev, ki so se bili zbrali pred sodno palačo.

Na stopnišču so se sešli s Howlandom. Smehljaje se jih je pozdravil in ko je pomolil roko Sibili, ji je šepnil: »Ali misliš na to?« Zdel se je na moč prisrčen in skoraj nežen, ko jo je pogledal, toda ona mu je natanko brala misli v očeh: »Ali misliš na to, da lahko ena sama beseda iz mojih ust ugonobi Riharda?«

15

Stanovalci iz hiše Abbottov in Howland Stacy so sedeli v prvi vrsti. Za seboj so čutili poglede kentigernskih domačinov, ki so jih napol s strahom, napol z napeto vnemo premeriali, ko da bi utegnili na togo vzravnanih hrbtih pozvancev prebrati rešitev uganke. Pred njimi, na mizi preiskovalnega sodnika, so ležali predmeti, ki so jih vsi le predobro poznali: vrv, ki je razrezana na dva kosa nehote spominjala na dve kači, sivkasta vrvca, Kalvinov dežni plašč in pisemski ovitek, ki je bila v njem najbrže cunjica Sibiline večerne obleke. Šerif je sedel poleg preiskovalnega sodnika in se zdaj zdaj sklanjal k njemu, po tihem se pogovarjale z njim. Očitno sta i preiskovalni sodnik i šerif zasledovala prav določen cilj, zakaj njuna vprašanja so si sledila naglo drugo drugemu in niso dovoljevala nobenih izmotavanj.

Na hitro sklicani porotniki so izvedeli iz pičlih besed zdravnika, ki je bil pregledal umorjenkino truplo, kaj vse se je bilo zgodilo in kaj je dognala preiskava. Nato je šerif razložil okoliščine, tičoče se predmetov, ki so ležali pred preiskovalnim sodnikom.

Porotniki so poslušali resnih, zbranih obrazov. Zdaj zdaj je ta ali oni prikimal, ko da bi moral le še bolj podkrepiti resnost zadeve.

Prvega so pozvali Jona. Izpričal je, da je ležala vrv, ki je bila z njo obešena Eva Bohanova, zmerom v orodnici hiše Abbottov.

Prihodnja priča je bil Kalvin. Hlastno je odgovarjal na vsa vprašanja, malce razdraženo, ko da govori v obrambo in ne mara po nobeni ceni popustiti. Izjavil je, da je dežni plašč, ki ga je imela umorjenka, njegova lastnina, povedal je, kdaj sta zakonca Bohanova skupaj prebivala v hiši Abbottov, kdaj je Eva odpotovala in kdaj se je spet vrnila, in se je dal očitno zoper svojo voljo speljati do priznanja, da zakona med Evo in Rihardom Bohanom pač ni kazalo šteti med srečne.

Na Sibilino začudenje je tedaj nastopila čisto nova priča. Bil je to pegast mlad mož, prodajalec iz kentigernske lekarne. Jecljaje in zardevaje je izjavil, da je v začetku poletja prodal Mrs. Pealovi kloroform.

»Ali poznate Mrs. Pealovo?«

Mladenič je pogledal Diano in prikimal.

»Da, tale je. Rekla je, da potrebuje kloroform za bolnega psa. Moral sem ji dati preceji veliko steklenico, ker nismo imeli manjše v zalogi.«

Za njim je prišla Diana na vrsto. Videti je bila na moč gosposka in nedotakljiva v svojem sivozelenkastem kostimu in z majhnim slamnikom enake barve. Odgovarjala je hudo kratko, skorajda togotno na vsa vprašanja, ki so se tikala Evinega in Rihardovega bivanja ob Kentigernskem jezeru, in prav tako na kratko je opisala nenadejano Evino vrnitev. Ko je sodnik omenil nakup kloroforma, je odgovorila: »Da, nekoč sem res kupila kloroform. Dneva se ne morem več spomniti. Potrebovala sem ga za bolnega ovčarja.«

»Ali ste porabili vso količino za psa?«

»Ne. Ostalo je še nekaj. Koliko — ne vem.«

»Kaj ste storili z ostankom?«

»Shranila sem steklenico v eno izmed shrambenih omar. Odsihdob je nisem več videla.«

»Torej je mogel vsakdo v hiši do nje?«

»Da.«

Nato je moral Alfred, šerifov pomočnik, popisati Rihardov beg. Njemu je sledil oskrbnik Stacyjeve hiše, togotnog, sivolas mož nemirnih očesc. Pripovedoval je, da se je pripeljal Rihard Bohan na večer umora s Howlandom Stacyjem okoli poli sedmih, in da je po večerji odšel iz Stacyjeve hiše. On — oskrbnik — ga je videl, kako je proti poli devetih zavil po poti proti jezeru.

Howlanda niso pozvali. Sibila se je temu čudila in si je razlagala to zgoli z okoliščino, da je Howland Rihardov odvetnik. Zavzela se je tudi nad tem, da zavdanja teti Ljudmili sploh omenili niso. Napeto si je belila glavo, ali bodo nje zaslišali zaradi nočnega viома v njeno sobo.

Dalje prihodnjič

Nepriznani genij

USODA PRVEGA PARNIKA

Kako je zaradi raztrganih dvorjanovih hlač propadel izum portugalskega kapitana

Kapitan Blasco de Garay je bil nedvomno najsvojevrstnejši mož svojega časa. Dve sto petdeset let pred Fultonom, izumiteljem parnika, je ta mož tako popolno zgradil kolesno ladjo, da je vse kazalo, da bo kmalu prišla v promet. A ljudje tedanje dobe še zdaleč niso bili tako zreli, da bi v njem spoznali genija. Po hudem boju z zavistjo in nerazumevanjem je njegovo delo propadlo — zaradi raztrganih mahedravih hlač...!

Sodobniki so o Blascu de Garayu takole napisali: »Leta 1543. je osivelo kapitanovo glavo prešinila bistra misel in zgradil je stroj, s pomočjo katerega bi čolni tudi tedaj, ko ni vetra, brez vesel in jader lahko pluli po morju...«

Če je stari pomorščak mislil, da ga bodo njegovi rojaki zaradi njegovega izuma slavili, se je zelo zmotil. Sprva so ljudje tega fantasta, ki je hotel vesla in jadra nadomestiti s kolesi in drogovi, samo pomilovalno gledali. Ko je pa Blasco hotel s svojo ladjo narediti poskusno vožnjo, je završalo med ljudmi, da je stari kapitan v zvezi s hudičem. Blasco de Garay bi se bil najbrže lepega dne znašel pred sodiščem, da ni njegov izum zbudil pozornosti cesarja Karla V. Vladar, ki se je sam zanimal za razna matematična vprašanja, je razglasil, da se bo udeležil poskusne vožnje Blascovega parnika.

17. junija leta 1543. — ta dan je Blasco določil za poskusno vožnjo svojega parnika — se je v barcelonskem pristanišču zbrala velikanska množica ljudi. Tudi sam cesar s svojim spremstvom se je pripeljal. Pravkar je v pristanišče priplul dvestotonski dvojambornik »Trinidad«. Da bi stari kapitan ne mogel kakor koli slepariti, je cesar določil, naj preskusi svoj stroj na dvojamborniku, ki mu je bil popolnoma tuj. Blasco je dotlej skrival svojo iznajdbo. Tokrat je pa pred očmi vseh zbranih radovednežev namestil počez čez ladjin krov os, na oba njena konca pa pritrdil kolesa na lopate. Na sredi palube je potem pritrdil več vesel, zvezanih z jermeni, poleg pa postavil železen kotel, napolnjen z vodo. Da bi ga ljudje ne mogli več dolžiti čarovništva in zveze s hudičem, je to vodo zajel iz montserratskega svetega vodnjaka. Ko je vse to uredil, je pod kotlom zanetil ogenj. Nekaj časa je bilo vse tiho. Iz množice ljudi je bilo že slišati posmeh. Zdajci je pa puhnil z jambornika oblak pare, takoj nato so se pa začela vrteti kolesa. »Trinidad« je sprva počasi, potem pa čedalje hitreje zaplul po barcelonskem zalivu, naravnost proti vetru!

Cesar Karel V. je na glas izrazil svoje občudovanje in naročil svojemu zakladniku, naj si od blizu ogleda kapitanov izum in mu prinese obširno poročilo o njem. Potem se je s svojim spremstvom odpeljal.

Don Alvarez de Varda, cesarski zakladnik, je takoj odšel na krov »Trinidada«. Kapitan Blasco se je na vso moč trudil, da bi visokemu gospodu razložil delovanje svojega stroja. Zakladnik je milostno kimal, čeprav o izumu ni imel nič pojma.

Na nesrečo se je pa cesarjev poročevalec stroju preveč približal. Eno izmed koles ga je zgrabilo za mahedrave hlače iz flandrijske svile in mu jih tako raztrgalo, da je žaganje, s katerim so bile podložene, da so imele pravo obliko, zletelo čez krov. Ko se je prah polegel, je cesarjev zakladnik z uplahnjenimi in raztrganimi hlačami stal pred kapitanom. Ves besen od jeze je takoj nato odšel z ladje. Ker pa takšnega mogotca nihče ne sme razžaliti, ne da bi zato dobil zasluženo kazen, tudi Blascovemu stroju ni bilo prizaneseno.

Don Alvarez je cesarju poročal, da Blascov izum niti počenega groša ni vreden, češ da je v dveh urah prevozil samo osem milj, kar zmore tudi vsak navaden jambornik. Poleg tega je novi stroj ljudem življenjsko nevaren, ker vsakogar, kdor se mu približa, zgrabi za obleko...!

Takšno poročilo o Blascovem izumu cesarja seveda ni moglo navdušiti. Karel V. je Blascu prepovedal, da bi še dalje preskušal svoj stroj, za trud ga je pa nagradil s precejšno vsoto denarja in mu podelil naslov viteza »Reda goloba Kastiljskega«.

Tako izum kapitana Blasca de Garaya ni dosegel svojega namena in je moral svet samo zaradi zakladnikovih raztrganih mahedravih hlač še četri tisočletja čakati tehničnega napredka na tem polju.

Donne e ragazze sostituiscono i loro mariti e fidanzati, richiamati sotto le armi, nelle fabbriche dell'industria bellica. L'illustrazione rappresenta numerose macchine, maneggiate da abili mani femminili. — Italijanske žene in dekleta nadomeščajo svoje v vojsko vpoklicane može in zaročence pri njihovem delu v tovarnah za orožje. Na gornji sliki vidite dolgo vrsto strojev, ki jih upravljajo spretne ženske roke.

»Naneropolis«, mesto pritlikavcev

Pritlikavec Julij Gont iz Budimpešte je prišel na zanimivo zamisel, da bi po vojni ustanovil pravo liliputansko mesto, v katerem bi bilo vse urejeno glede na velikost pritlikavcev. Ker živi na svetu okroglo 56.000 pritlikavcev, bi moralo biti mesto torej precej veliko.

Iznajdljivi Gont si je za mesto Liliputancev izmislil tudi že ime. Krstil ga je »Naneropolis«. Ime izvira iz italijanske besede »nano«, kar pomeni pritlikavec.

Koliko spanja potrebujemo?

Človek potrebuje mnogo manj spanja, kakor navadno mislimo. Seveda je pa potreba po spanju odvisna od človekovega telesnega ustroja in njegovega dela čez dan.

Pruski kralj Friderik II. Veliki (1712.—1786.) je na primer potreboval samo štiri ure spanja, nemški pesnik Goethe (1749.—1832.) je pa zelo ljubil posteljo in je včasih spal nepretrgano tudi po štiri in dvajset ur. Napoleon (1769.—1821.) je potreboval samo pet ur spanja na dan in je nekoč dejal: »Odrasel mož potrebuje pet ur spanja, mladenič šest ur, sedem ur spanja potrebujejo ženske, bedaki pa osem ur.« Da pa ta njegova trditev ne drži, je dokazal poleg mnogih drugih tudi nemški državnik Bismarck (1815.—1898.), ki je bil velik zaspanec.

Odkod smotka?

Ko je Krištof Kolumb pred 450 leti odkril Ameriko, je videl tamkajšnje prebivalce kaditi smotko. O tem je napisal v svoj dnevnik naslednje vrstice:

»Moja dva prijatelja sta srečala mnogo Indijancev in Indijank, ki so imeli v ustih zvite liste rastline, ki se po indijansko imenuje ‚tabako'. Indijanci to zvito listje na koncu prižgo in potem vdihavajo dim.«

Verjetno je, da Indijanci tedaj niso kadili iz užitka, temveč jim je bilo vdihavanje dima prižganega tobakovega listja samo verski kult.

Živali si postavijo straže

Antilope, zebre in gazele imajo mnogo sovražnikov in so zato zelo oprezne in previdne. Kadar se v čredah po sto in sto pasejo po afriških pašnikih, postavijo vselej ob levi in desni strani črede stražo, ki budno pazi, ali se morda ne bliža sovražnik.

Eskimom se ne rode dvojčki ali trojčki

Eskimska mati nikdar ne rodi dvojčkov ali celo trojčkov, kakor se to pogosto dogaja pri drugih prebivalkah naše zemlje. Znanost doslej te čudne [illegible] še ni mogla pojasniti.

Raziskovalec polarnih krajev Nansen pripoveduje o mnenju Eskimov glede tega takole:

»Ko sem nekoč pripovedoval v eskimski družbi, da evropske matere pogosto rode dvojčke ali celo trojčke, se je neka Eskimka zasmejala in rekla: ‚Potem Evropke pač niso takšne kakor me. Pri nas rode matere zmerom samo po enega otroka!'«

Moč kobrinega strupa

Strup nekaterih kač je izredno močan. En sam gram kobrinega strupa, ki bi ga vbrizgali v kri, bi na primer umoril nič manj ko 167 ljudi.

Kitajci so iznajdljivi

Kitajci so prišli do raznih odkritij in izumov včasih po več stoletij pred Evropci.

250 let pred Kr. so na primer že poznali čop iz dlak, leta 200. pr. Kr. so bili že izumili vodno uro, leta 136. pr. Kr. pripravo za zaznamovanje potresov, leta 121. pr. Kr. kompas, leta 617. po Kr. pa beli porcelan in še mnogo drugega, česar Evropci še niso poznali.

Če poslušalci zaspe

Govorniki na Kitajskem, najsi bodo že politični ali kupčijski, prirejajo svoje govore ponoči, in sicer v odprtem prostoru, ki ima vhod z ulice. Ti govorniki imajo pred seboj na mizi debelo palico, s katero od časa do časa, ne da bi sami prenehali govoriti, udarijo močno po mizi, da prebude tiste poslušalce, ki so zaspali.

Anekdote

Grški zgodovinar Plutarh (40.—120. po Kr.) pripoveduje v nekem svojem spisu o Rimljanu, ki se je ločil od svoje žene in so ga njegovi prijatelji zato oštevali.

»Ali ni bila lepa?« so ga vsi po vrsti izpraševali. »Ali morda ni bila sramežljiva?«

Rimljan je sezul čevelj in jim ga pokazal, rekoč:

»Ali ni lep in lepo izdelan? In kljub temu,« je potem prislavil, »mi nihče izmed vas ne more povedati, kje me žuli.«

*

Grškega modrijana Sokrata (470. do 399. pr. Kr.) je nekoč vprašal eden izmed njegovih učencev za svet, ali naj se poroči ali ne.

»Oboje boš obžaloval,« mu je modro odgovoril Sokrat.

*

Atenski vojskovodja in državnik Temistoklej (525.—459. pr. Kr.) je nekoč rekel svojemu sinu:

»Ti si najmogočnejša osebnost v vsej Grčiji!«

»Zakaj?« se je začudil deček.

»Zato,« mu je pojasnil Temistoklej, »ker Atenčani vladajo Grčiji, jaz poveljujem Atenam, meni zapoveduje tvoja mati, ona pa uboga tebe!«

Filmski igralci med seboj

Neka lepa filmska igralka je bila nekoč jezna na Mauricea Chevalierja in mu je takole zagodla:

»Ne bodi domišljav, Maurice! Da boš vedel: tudi ti nisi brez napak!«

»Vsak ima svoje napake,« se je branil igralec. »Ali misliš, da si ti brez njih?«

»Eno samo napako imam,« je rekla igralka.

»No, katero?« je vprašal Chevalier.

»Nečimrna sem. Včasih po ure in ure presedim pred zrcalom in občudujem svojo lepoto.«

»In temu ti praviš nečimrnost?« se je začudil Maurice. »To je vendar samo domišljavost!«

Zanimivosti z vseh vetrov

V San Franciscu je neki otrok požrl po nesreči več uspavalnih tablet. Ko je njegova mati opazila nesrečo in se zavedela, da preti njenemu otroku smrt, če bo zaspal, ga je štiri ure venomer pretepala, samo da je ostal buden. Tako mu je rešila življenje.

Največ štorkelj živi v bližini mesta Timbuktuja v Sudanu. Lahko bi jih našteli okrog sto tisoč.

Najvztrajnejši jahač vseh časov je bil nedvomno Karel Veliki (742.—814.). V 46 letih je prejahal namreč nič manj ko 80.000 kilometrov, torej dvakrat toliko, kolikor meri ekvator.

Zažigalne ploščice, orožje proti žitnim poljem

Med nevarne stvari, s katerimi sovražnik skuša uničiti poljedelske pridelke, zlasti bogata žitna polja, spadajo tako imenovane zažigalne ploščice, ki so od vseh še najbolj zahrbtne. V naslednjem nekaj pojasnil, kakšne so te ploščice in kako se vžigajo.

So to majhne bele ali barvaste ploščice iz celuloida. Navadno imajo obliko kvadrata, čigar stranica meri 5 cm. Nekatere vrste teh ploščic so seveda tudi večje in se uporabljajo v posebne namene, recimo tam, kjer bi bile male ploščice premalo učinkovite. Sredi te ploščice je majhna okrogla odprtina v premeru poldrugega centimetra, v kateri je pritrjena kroglica belega fosforja (ki se pri stiku z zrakom užge), zavita v majhno tenčico, ki je na zažigalno ploščico pritrjena z dvema sponkama.

Zažigalne ploščice imajo shranjene navadno v vodi ali pa v kakšni drugi tekočini, s katero se omenjena tančica napoji in s tem preprečuje, da bi se fosfor, okrog katerega je ovita, užgal že takoj v prvem trenutku, ko letalo odvrže zažigalno ploščico. Poznejše pa tekočina izhlapi, fosfor se posuši in zagori ter tako z lahkoto užge celuloidno zažigalno ploščico. Ploščica gori s približno 20 cm visokim živim plamenom običajno le nekaj minut.

Morda se bo kdo smejal na račun učinkovitosti tega drobnega napadalnega sredstva, a vedeti je treba, da eno samo sovražnikovo letalo lahko zažene na deset tisoče takšnih zažigalnih ploščic in da se te ploščice v primeru deževnega vremena ali vsaj če je zrak močno vlažen, užgo šele po nekaj urah, včasih celo čez več dni.

Kako jih pogasiš

Kakor je vselej, kadar kdo nastopi s kakšnim novim orožjem, prvo vprašanje, kako poiskati primerno protiorožje, je bila tudi pri teh zažigalnih ploščicah, čim so začele deževati z neba, prva misel, kako jih pogasiti in narediti neškodljive. Pest zemlje ali kozarec vode zadostuje, da pogasiš gorečo zažigalno ploščico. Toda treba je paziti na to, da fosfor povsem zgori, zakaj utegne se sicer zgoditi, da kdo tisto pest zemlje odstrani ali da se vlažna tenčica, v katero je fosfor ovit, posuši, in se potem ploščica nenadno spet užge. V primeru, da zažigalna ploščica pade na kraj, kjer v bližini ni nobenih vnetljivih stvari, ki bi bile količkaj vredne, je najbolje, da kar pustimo, da ploščica vsa zgori. V nasprotnem primeru pa jo velja zabrskati s prstjo ali politi z vodo ter jo potem odnesti na kraj, kjer ni nobene nevarnosti, da bi naredila kaj škode, jo tam pustiti, da povsem zgori, ali pa jo zakopati vsaj pol metra globoko v zemljo. Tako je treba ravnati tudi s ploščicami, ki se še niso bile užgale.

Kako se vnaprej zavaruješ pred njimi

Potem nastaja tudi vprašanje, ali se je mogoče na kak način pred takšnimi zažigalnimi ploščicami že v naprej primerno zavarovati. Odgovor je trdilen. Prvi tak ukrep obstoji v tem, da ima vsaka vas ali celo vsaka kmetija posebni zaščitni oddelek, posebno stražo, ki je dobro izurjena in opremljena z lopatami, krampi in drugim potrebnim orodjem, imeti pa morajo seveda na razpolago tudi dovolj vode in posode zanjo. Poleg tega pa je treba paziti tudi na to, da se žito čimprej spravi s polja in da se nizko požanje. Tam, kjer so širna žitna polja, je pametno, če kmetje ne začno žeti kar od kraja, pač pa požanjejo žito najprej v gotovih pasovih, širokih 5 do 10 metrov, ki se vlečejo pravokotno na smer vetra, tako da se ogenj spričo vetra ne more naglo razširjati. Tudi pri tem, ko devajo žitne snope v kupe, naj kmetje pazijo, da ti kupi ne bodo narejeni drug za drugim v smeri, v kateri običajno piha veter, ker bi se v tem primeru utegnilo zgoditi, da bi se ogenj z lahkoto in naglo razširjal od kupa do kupa in bi potemtakem v gotovem času vse žito zgorelo, čeprav je bilo že požeto. Kupi naj bodo tudi v primerni razdalji drug od drugega, najboljše pa je, če žito ne ostane predolgo na njivah. Končno je pridelek treba tudi primerno porazdeliti in ga ne vsega nakopičiti na enem mestu ter zlasti ne skladati žita v snopih kje v bližini hiš.

? UGANKE

Križanka

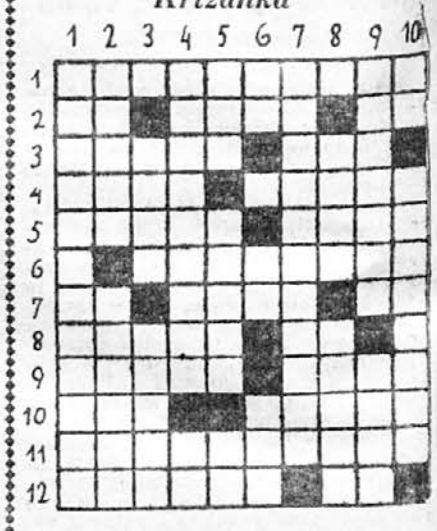

Vodoravno: 1. Hrib nad Litijo. 2. Medmet; svojilni zaimek; kratica za svojeročno. 3. Dnina, zaslužek; angleški izraz v nogometu, kadar žoga zapusti igrišče. 4. Nemški veletok in ali, pri nas ga pa prav dobro poznajo posebno zidarji, igralci in šolarji; na poseben način zmleto žito, koruza. 5. Srbsko zborovanje; Zolajev roman (žensko ime). 6. Zveden, vešč. 7. Kvarta; Izakov sin, ki je pravice prvorojenstva prodal za skledo leče; nekdanja uradna kratica. 8. Nemški lipa; predlog. 9. nemočen (i = j); prsten, glinast. 10. Okrajšava za internacionalen; prizori, nastopi, slike, odri (tujka). 11. Prebivalec nekdanje rimske province. 12. Pogostno žensko ime (hebr. »Božidara«); kratica za anni currentis.

Navpično: 1. Vrsta pregibnih besed v slovnici (množ.). 2. Ptica ropavica (i = u); italijansko mesto v Toskani + v. 3. Indijsko in afriško govedo, ki nosi maščobno grbo na gornjem delu hrbta; slovaško mesto. 4. Bajeslovna etiopska kraljična, ki jo je na skalo prikovano rešil Perzej — je tudi ozvezdje z ogromno špiralasto meglenico; osrednji črki iz imena pod 12. vod. 5. Sovražnica železa; oster, ščemeč, razdražujoč, trpek; začetnici znamenitega zvezdoslovca, ki je »ustavil sonce in pognal zemljo« in čigar 400letnico smrti smo praznovali letos. 6. Oblika pomožnega glagola; kazalni zaimek; oblika pomožnega glagola. 7. Muha, ki zelo kratek čas živi. 8. Evropsko mejno gorovje in reka; žensko narodno ime. 9. Prebivalec baltiške državice; konec brez začetka. 10. Kemični znak za krom; papirnat denar.

*

IZPOLNILNICA

O . o . n . k — po . . . vi — . . učen . . — samo . ta . . . . — . . . . or — blag . . . . . p . es . . — . te . a — . . o . aba — st . . . . nica — . iskar . . . .

Izpolnite besede, da se Vam razodene moder izrek.

*

STOPNICE

1. a
2. a a
3. a a a
4. a a a a
5. a g g g g
6. g g g l l l
7. l l r r r z z

1. soglasnik, 2. zaimek, 3. moško ime, 4. rastlina, 5. preklja, 6. slov. pesnik, 7. pojasnitev.

*

ČRKOVNICA

P R O E V Č P
N O E D Ž I S
D E R M U O G
D S R A E M C
E E G B A E S

Razrešite življenjsko resnico!

*

NAGAJIVA STEKLENICA

Zakaj tako težko pijemo ali točimo iz steklenice z ozkim vratom? Kako bi to fizikalno razložili?

*

IZLOČILNICA

Postrv, Prado, beroč, prizma, sanje, Sonja.

Iz vsake besede vzemi po dve črki, ki ti sestavijo naslov Cankarjeve knjige.

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: Vodoravno: 1. korobač, ost. 2. ubod, Hestia, 3. bos, piškoti, 4. jabolko, op. 5. serum, Ada, 6. anis, Egon, 7. ocr, aling (= gnila), 8. le, njuhati, 9. statura, iks, 10. teloha, prsi, 11. irt, Adelaid(e). — Navpično: 1. kub, sadisti, 2. obojen, cter, 3. Rosario, alt, 4. od, Busento, 5. pom (= bom), rjuha, 6. Ahil, urad, 7. Češka, aha, 8. skodela, pl. 9. Oto, agitira, 10. sito, oniksi, 11. Taiping, Sid.

Čarobni lik: 1. pod, 2. polet, 3. polonij, 4. denar, 5. tir.

Enačba: a = bolero, b = Ero, c = rajši, d = Ra, e = grobar, f = bar, g = brakada, h = Rada, i = koristi, j = isti, k = robida, l = Ida. — Boljši grob, kakor rob.

Posetnica: Skladatelj

Uganka: Stroinica.

V zlati kletki

* LJUBEZENSKI ROMAN DANAŠNJEGA DEKLETA *

»Lepo, toda rada bi imela pod to obljubo vaš podpis.«

Mary je izpolnila pogodbeni obrazec, ki jih je uporabljala v svoji pisarni. Dafna ga je spravila v ročno torbico in odšla. Mrs. Darleyeva je bila v avtomobilu že vsa na trnih.

Odpeljali sta se naravnost k ‚Lordu in Taylorju'. Mrs. Darleyeva jo je odvedla v konfekcijski oddelek, kjer je cvetela razprodaja. Prodajalka jima je pokazala več večernih oblek, toda pri vsaki je Dafna odkimala.

»Vendar se morate odločiti za eno izmed teh oblek,« je živčno vzkliknila Mrs. Darleyeva.

»Saj ne gre zame. Prišla bi v vašo družbo v vsaki spodobni večerni obleki. Menda mislite, da bi rada izbila iz te obleke kakšno osebno korist? Na krivi poti ste! Saj pač želite, da bi naredila vtis, da sem prava vojvodinja, ali ne? Vidite, in živ krst nama ne bo verjel, če se bom pokazala v tej obleki. Nesmiselno je, če bi jo pri takšni stvari radi poceni odnesli. Boljše je, da vse skupaj pustiva!«

Ko sta pol ure preživeli v podobnih dvogovorih, se je Dafna oprostila pri prodajalki, da sta zaman tratili njen dragoceni čas.

»Vse to ni pravo,« je dejala Mrs. Darleyevi. »Mislim, da je boljše, če oblečem svojo staro obleko. Vsaj poda se mi, česar o teh oblekah pač ne morem trditi.«

Naposled se je gospa Darleyeva, čeprav vsa besna, vendar od Dafninega prigovarjanja začarana, sprijaznila z mislijo, da bo treba kupiti drugačno obleko. Odpeljali sta se v neko drago trgovino, kjer so ravnokar zapirali. Tu je Dafna točno vedela, kaj hoče. V pol ure je bila oblečena od nog do glave. Mrs. Darleyeva je strašno stokala nad izdatki.

»Vendar morate priznati, da diše te stvari po pravi vojvodinji,« je rekla Dafna. »Zelo ponosni boste name, Mrs. Darleyeva, ko me boste drevi zagledali.«

»To bo najdražja večerja, kar sem jih kdaj priredila,« je odgovorila Mrs. Darleyeva. »Nikoli več ne bom potovala v Evropo!«

»Upam, da imava vse zavoje. Prosim, peljite me domov! Ne morem sama nositi vseh teh zavojev, denarja za taksi pa nimam.«

Mrs. Darleyeva ni odgovorila. Dafna ji je bila kri izpila. Brez besede ji je dovolila, da se je naslonila v oblazinjeni sedež velike limuzine in zaklicala šoferju svoj naslov. Molče sta se vozili po velemestnih ulicah. Zdajci je Dafna potrkala na steklo in velela šoferju, naj ustavi. Mrs. Darleyeva jo je začudeno pogledala.

»Orhideje!« se je zasmejala Dafna. »Skoraj bi bila pozabila nanje! Šele ko sem zagledala cvetličarno, sem se domislila.«

»Ne potrebujete orhidej!« je ostro vzkliknila Mrs. Darleyeva.

»Prav imate,« je odgovorila Dafna. »Na črno obleko, ki sva jo kupili, se bodo vse lepše podale bele gardenije. Že grem, da jih naročim. Poslali mi jih bodo na dom.«

Še preden je mogla Mrs. Darleyeva ugovarjati, je Dafna lahkotno skočila iz avtomobila in odhitela v cvetličarno. Mrs. Darleyevi je od jeze obtičala beseda v grlu. Čez nekaj minut se je Dafna vrnila, z njo pa prodajalec.

»Tukaj nimate tekočega računa, Mrs. Darleyeva,« je ljubeznivo rekla Dafna. »Plačati morava takoj. Naredili mi bodo ljubek šopek. Koliko bo če?« je vprašala prodajalca.

»Deset dolarjev, madame.«

»Deset dolarjev,« je ponovila Dafna Mrs. Darleyevi. »Res poceni! Najlepše cvetlice so, kar sem jih kdaj videla. Na črno obleko se bodo čudovito podale.« Sedla je v avto. »Moj naslov imate?« se je obrnila k prodajalcu.

»Da, madame,« je odgovoril.

Obstal je pri vratih avtomobila.

Dafna je nalahno dregnila Mrs. Darleyevo. »Morate plačati. Čaka vas.«

Mrs. Darleyeva se je namenila, da se bo pritajila, kakor da ji vsa zadeva ni nič mar. Pogled na tega mladega moža, ki je stal ob njenem avtomobilu gologlav, gladek kakor jegulja in se uslužno, vendar nekoliko zviška smehljal, jo je pa prepričal, da tega ne more storiti. Segla je v ročno torbico in naposled potegnila iz nje desetdolarski bankovec. Stisnila mu ga je v roko. Priklonil se je in zaprl vratca avtomobila.

V Mrs. Darleyevi je vse vrelo. Skušala je izračunati, ali bo današnji večer vreden vseh teh stroškov, kajpak, če se bo vse dobro končalo in bo Dafna zadovoljivo odigrala svojo vlogo. Sovražila je Dafno. Ni se mogla domisliti, ali je kdaj poznala človeka, ki bi ga huje sovražila, in že sama misel, da jo bo morala drevi z vso častjo sprejeti v svoji hiši, ji je bila strašna. Tolažila se je z upanjem, da bo vse to trajalo samo en večer in da pozneje o njej ne bo nič več slišala ne videla. Zdaj je že obžalovala, da se je odločila za to komedijo.

Avto se je ustavil pred hišo, kjer je stanovala Dafna.

»Moji gostje bodo prišli okrog osmih,« je rekla Mrs. Darleyeva. »Boljše bo, da pridete nekoliko preje — deniva o poli osmih — da se še pomeniva, kaj boste govorili z ljudmi. Domeniti se morava tudi, kje sva se spoznali in tako dalje. In razen tega se boste lahko nekoliko vživeli v okolje, ki ga niste vajeni.« Pomolila je Dafni posetnico.

»Tukaj je moj naslov,« je rekla.

Dafna je vzela posetnico, ne da bi jo pogledala.

»Poslali mi boste okrog pol osmih svoj avtomobil,« je dejala.

»Moj avtomobil?« Predrznost tega dekleta res ne pozna meja, je pomislila Mrs. Darleyeva.

»Seveda. Nimam denarja za taksi, razen tega ne bi naredila dobrega vtisa, če bi se pripeljala v tako navadnem vozilu. Ali ne mislite, da bi bila boljša limuzina?«

Mrs. Darleyeva se je odpeljala domov; v njej je vse kipelo od sovraštva do tega dekleta, ki se mu je izročila na milost in nemilost za en večer svojega življenja. Morala se ji bo ukloniti, morala se ji bo smehljati in se ji prilizovati, sicer bo ta predrznica vse odkrila in jo pred vsem svetom osmešila. O, kako si je zdaj želela, da se nikoli ne bi bila lotila te nesrečne zadeve!

Dafna se je, obložena z zavoji, vzpenjala po temnem stopnišču v hiši gospe Grayeve. Njeni občutki so bili čisto drugačni kakor občutki gospe Darleyeve. Drevi si bo torej lahko privoščila zabavo, ki je po njej tako hrepenela. Drevi bo popolno oblečena od nog do glave prvič v svojem življenju stala v jarki svetlobi žarometov sredi gledališkega odra resničnosti. Ni pričakovala, da bi spoznala kakšne imenitnike, gospa Darleyeva pač najbrže nima posebno slavnih prijateljev in znancev. Kakor koli že, gotovo se bo izvrstno zabavala! Bo vsaj nekaj novega.

Odvila je zavoje, vzela iz enega dragoceno črno večerno obleko, jo zravnala in obesila na obešalnik. Čez njo je obesila večerno ogrinjalo. Nato je vzela iz svilenega papirja nove čevlje in skoraj zaljubljeno ogledovala tenčične nogavice iz čiste svile in elegantno večerno torbico. Naposled se je slekla, zlezla v domačo obleko in odšla po hodniku v kopalnico. Pol ure je z naslado ležala v kopalni kadi in uživala. Bila je zadovoljna s seboj in z vsem svetom.

»Nekaj sem ga polomila,« je zdajci pomislila. »Če bi bila napela prave strune, bi bila to staro škatlo pregovorila, da bi mi kupila biserno ovratnico, čeprav iz nepravih biserov.«

»Miss Mihaelis! Miss Mihaelis!«

»Kaj je?« Dafna je pravkar prijetno topla in sveža zapuščala kopalnico.

»Prinesli so nekakšen zavoj za vas,« je dejala Mrs. Grayeva. »Mislim, da so cvetlice. Kdo vam jih pa pošilja?«

Dafna je stopila nekaj stopnic gospe Grayevi nasproti.

»Ali ste se kopali?« jo je vprašala gospa Grayeva.

»Da,« je odgovorila Dafna in ji vzela iz rok zavoj s cvetlicami.

»Saj ste se bili že zjutraj kopali. Ni dobro, da ste toliko v vodi. Izpila vam bo dušo iz telesa.«

Dafna se je zasmejala, se vrnila v svojo sobo in zaklenila vrata za seboj. Pobožno se je jela oblačiti.

»Miss Mihaelis! Miss Mihaelis!«

Vsa hiša je bobnela pod koraki gospe Grayeve, ko je tako hitro, kolikor je s svojimi sto petnajstimi kilami mogla, koračila po ozkih, slabo razsvetljenih stopnicah. Razburjeno je potrkala na Dafnina vrata.

»Miss Mihaelis! Spodaj je šofer in vprašuje po vas. In kakšen avto ima! Skoraj tri hiše dolg!«

Mrs. Grayeva je bila očarana in ponosna, vendar so jo mučili pomisleki in slabe slutnje. Avto, kakršen je stal pred njeno hišo, in uniformirani šofer, ki je pozvonil pri njenih vratih, bosta zbudila zavist pri vseh sosednjih oddajalkah sob, tako da jo bodo nekaj tednov gledale z dolžnim spoštovanjem... Vendar je gospa Grayeva na dnu srca upala, da Dafna ne počne nič nepoštenega. Kot oddajalka sob je v dolgih letih svoje življenjske poti doživela marsikaj nenavadnega in presenetljivega. Poznala je takšne zgodbe. Lepo, delavno in pošteno dekle več let strada in se bori za vsakdanji kruh — in nato čez noč cvetlice, avto, čudovite obleke... Brrr, če zavrti takšna šara dekletu glavo, je to začetek konca!

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

»Hitro, Miss Mihaelis! Na vas čaka!«

Dafna je odprla vrata. Mrs. Grayeva je hotela še nekaj pristaviti, toda ko je zagledala Dafno, ji je začudenje zaprlo sapo.

Dafna se je bila pošteno potrudila, da se je oblekla, počesala in uredila tako, da je bila zadovoljna sama s seboj. Zlati kodri so se lesketali, prosojna svetla polt se je blestela kakor alabaster izza koničastega izreza črne obleke. Velike oči so sijale sinje in skrivnostno iz belega obraza, ki ga ni kazila nobena umetna barva. Samo ustnice so bile zelo rdeče in so se čudovito odražale od siceršnje bele in zlate nežnosti njene lepote.

»Miss Mihaelis!« je vzkliknila gospa Grayeva. »Ne, kaj takšnega!«

Dafna si je vnemarno likala nohte na levici.

»Ven greste torej?« je vprašala Mrs. Grayeva, ko je spet prišla k sapi in se spomnila, da je Dafna vendar samo najemnica njene najcenejše sobe. »Najprej cvetlice in zdaj tak avto! Da, saj pravim, če je človek mlad in če zna kovati železo, dokler je vroče, zakaj pa ne? Kajpak, dokler je vse prav in pošteno! Enkrat za vselej vam pa povem, da v svoji hiši ne trpim kakšnih čudnih zgodbic! Bila je zmerom poštena ta hiša in bo tudi ostala, ali razumete?«

Dafna se je nasmehnila in si jela likati nohte na drugi roki.

»Obleka je tudi nova, kajne?« je vprašala Mrs. Grayeva. »Videti je, da ste zadeli glavni dobitek. Pohitite vendar! Šofer čaka že pet minut.« Odveslala je h kauču, kjer je ležalo večerno ogrinjalo, okrašeno s krznom. Radovedno ga je potipala.

»Baržun in krzno in vse novo!« je zakrakala. »Hm, vidim, da ste to pot res terno zadeli. Saj ste tega tudi vredni in če ste pametni, uredite tako, da se bo poročil z vami, preden se vam bo preveč približal. Poroka je edini pravi cilj za takšno mlado dekle, kakor ste vi — in nič pred poroko, ali ste me razumeli? Kaj naj torej rečem šoferju?«

»Naj počaka!«

»Tako je prav!«

Gospa Grayeva je še nekaj trenutkov stala na pragu in si ogledovala Dafno, nato je odšla v pritličje in odveslala skozi kuhinjo k sosedi, da ji bo takoj poročala o srečni osvojitvi svoje najemnice.

Dafnina zapestna urica je kazala točno osem, ko si je Dafna ogrnila večerno ogrinjalo okrog ramen, vrgla še bežen pogled v zrcalo in nato počasi in dostojanstveno odšla po stopnicah in stopila v avto.

IV

Gostje gospe Darleyeve so bili že zbrani v salonu njene hiše v zgornjem delu Pete Avenuje. Dva služabnika sta natakala coctaile. Salon je bil preobložen in se je nekam preveč šopiril od bogastva in razkošja, toda coctaili so bili dobri in gostje so stali v majhnih skupinah, kramljali in se smejali. Samo Mrs. Darleyeva je bila vsa zaskrbljena. Kdaj pa kdaj se je živčno ozrla proti vratom.

Že štirideset minut je minilo, odkar je poslala svojega šoferja z avtom po Dafno, in dekleta še zmerom ni bilo. Mrs. Darleyeva ni imela drugega poroštva kakor njeno besedo, da bo res prišla. Vsi gostje so bili že zbrani, samo Dafne ni bilo. Mrs. Darleyeva si ni upala pomisliti, da je sploh ne bi bilo, zdaj, ko je vendar izdala zanjo toliko denarja.

»Oh, da bi se le ne bila lotila te nesrečne zadeve!« je gotovo že desetič ta večer pomislila gospa Darleyeva.

Tedaj je pristopil k njej prijeten, debelušast gospod srednjih let, držeč v levici šilce coctaila, v desnici pa kruhek, obložen s kaviarjem.

»Kje je torej dražestna ruska princesa, ki ste mi jo obljubili, da mi bo delala družbo pri mizi?« je vprašal ljubeznivo. »Odkar ste mi pripovedovali o njej, se že veselim, da jo bom spoznal. Če ne bo kmalu prišla, se bom upravičeno zbal, da ste si jo izmislili!«

Mrs. Darleyeva je vsa zardela, toda prisilila se je k ljubeznivemu nasmehu. Že samo okoliščina, da je Mr. Howard prišel na njeno večerjo, je nekaj pomenila. Bila je velik uspeh. Mr. Howard je bil nedvomno med vsemi gosti najvažnejša osebnost. Ne samo, da je bil borzni senzal in večkraten milijonar, bil je tudi iz ene najodličnejših newyorških družin. Nobeden izmed gostov Mrs. Darleyeve se ni mogel ponašati s tako slovečim priimkom. Čeprav so bili vsi bogati, se vendar nihče ni mogel pobahati, da bi bil v sorodu s tako zvenečimi imeni Amerike kakor Mr. Howard.

Nekaj dam, stoječih v bližini, se je pri besedah Mr. Howarda porogljivo nasmehnilo. Menda so bile vse prepričane, da je ruska princesa samo izmišljotina.

»Da, Mr. Howard,« je živčno odgovorila Mrs. Darleyeva, »bojim se, da vas bom morala razočarati. Tajnik princese Štefanije mi je davi telefoniral in mi sporočil, da je princesa obležala za hripo.«

»Kakšna škoda,« je vzkliknila ena izmed dam z glasom, ki je izdajal, da ji ne verjame.

»Zdi se, da straši prava epidemija hripe. Mislim, da je tega krivo spremenljivo vreme. Prav davi sem si mislila, da se prav nič ne bi čudila, če bi princesa Mrs. Darleyeve do večera še umrla za hripo,« je pristavila neka druga dama in žela za svojo duhovito zbadljivko smeh vse zbrane družbe.

Mrs. Darleyeva je pa preslišala ta smeh. Brž ko bo prišla Dafna, bo odrešena vseh teh zlih jezikov.

»Zelo me je jezilo,« se je spet obrnila h gospodu Howardu, »Nisem vas hotela razočarati in sem ugibala in ugibala, koga naj namesto nje povabim. Prav tedaj mi je pa na lepem padla v hišo vojvodinja Mayflowerska, prav kakor bi bila slutila mojo zadrego.«

Nekaj dam je stopilo bliže, ko so slišale poslednje besede Mrs. Darleyeve.

»Takšno naključje!« je nadaljevala Mrs. Darleyeva. Zdaj se je že spet obvladovala. Prva laž je bila najtežja, zdaj je šlo lahko in veselo kakor po maslu. »Potuje s svojo jahto okrog sveta in je zelo svojevrstna, prav nenavadna ženska. Davi je prispela v Newyork, jutri zjutraj se bo odpeljala dalje. Rekla mi je, da se bo pač prej še oglasila pri meni. Prijateljici sva. Na Angleškem sem namreč stanovala pri njej in vojvodi na njunem gradu.«

Gostje so sprejeli njene besede s šepetom, ki je izdajal zanimanje.

»Čudno, da nam ni nikoli pripovedovala o njej,« je dejala neka dama drugi.

»Čudna ženska. Prav lahko, da se bo čez nekaj minut prikazal na pragu služabnik z brzojavko, da si je vojvodinja zlomila nogo, ko je plezala z velikega jadra na jahti. Mrs. Darleyeva rada kakšno takšno zagode.«

Mr. Howard je bil pa vseeno videti razočaran.

»Upal sem, da bom spoznal dražestno mlado Rusinjo,« je dejal, »in vse, kar bom videl, bo starinska, posušena Angležinja!«

»O ne, saj sploh ni stara! Le počakajte, da jo boste videli!« Mrs. Darleyeva je čutila, kako se ji vrača samozavest. Vsekako se ji je posrečilo, da je zbudila nekaj zanimanja in lahno vzburjenje med svojimi gosti.

»Ali bo prišel z njo tudi vojvoda?« je vprašala ena izmed dam.

»Ne, žal ne. Mislim, da ne bo utegnil. Toliko opravkov ima na jahti, ker nameravata jutri takoj ob zori odpotovati dalje.«

»Kje pa žive na Angleškem?«

»Na jugu. Kakšno lepo posestvo imata! Pravi, starinski grad z dvižnim mostom in z vsem, kar spada k takšni graščini. Trenutek, Miss Weinburgova, vidim, da bi Mr. Kraft rad govoril z menoj.«

Mrs. Darleyeva je bila vesela, da je lahko naposled ušla križnemu ognju zasliševanja. Bila je besna na Dafno, ker ni prišla ob času, kakor sta se bili domenili, da bi se poprej še o vsem dogovorili. Zdaj bi utegnila povedati čisto kaj drugega, kakor je natvezila svojim gostom ona. To dekle je bilo res površno in nepremišljeno!

»Meni se zde Angležinje zmerom zelo zabavne, ali ne, Mr. Howard?« je vprašala Miss Weinburgova. »V športnih oblekah, pri jahanju ali pri golfu so res ljubke, brž ko pa oblečejo večerno obleko, se mi zde kakor preoblečene mlekarice.«

»Nisem še opazil,« je odvrnil Mr. Howard. »Mislim, da je to odvisno od posameznice. Vsekako ne moremo vseh Angležinj metati v isti koš.«

»Meni se zde tako čudne. Po navadi imajo rdeče in nabuhle roke in se ne znajo prav nič negovati ali obleči. Tudi v večerni obleki se takšne, kakor da gredo v športnem krilu in kockasti jopici na ribji lov.«

Dalje prihodnjič

HUMOR

Pravilen odgovor

Gospa Šitnačeva rada nadleguje ljudi s svojimi muhami. Nekoč je bila na obisku pri sosedovih in je sedela poleg nekega znanega zdravnika.

»Pomislite, gospod doktor,« je silila vanj, hoteč priti poceni do recepta, »prejle sem morala petkrat po vrsti kihniti. Kaj pravite na to?«

»Bog pomagaj!« je odgovoril zdravnik.

Vljuden zdravnik

Zdravnik: »Draga gospa, vaša bolezen nikakor ni znak staranja, temveč samo zakasnela otroška bolezen.«

V knjigarni

Gospod Podjetnik zahteva v knjigarni knjigo ‚Kako hitro obogatim'.

»Ali boste vzeli tudi ‚Kazenski zakonik'?« ga vljudno vpraša prodajalec.

Dva razloga

»Gospod ravnatelj, iz dveh razlogov bi vas prosil za povišanje plače.«

»No, kakšna dva razloga pa sta to?«

»Dvojčka, gospod ravnatelj.«

Pravilno je sklepal

»Danes sem v operi gledal ‚Figarojevo srebrno svatbo'.«

»Reči hočeš: ‚Figarojevo svatbo'?« ga vpraša prijatelj.

»Ne, na programu vendar piše: peti in dvajseti!«

Poklon

»Krasne sobe imate, gospodična.«

»O, nikar mi ne laskajte!«

»Mi še na misel ne pride. Občudujem samo mojstrsko delo vašega zobotehnika.«

Zamenjala sta

»Kako ste prišli do denarja?«

»Bil sem družabnik nekega bogataša. On je imel mnogo denarja, jaz pa izkušnje. Zdaj ima on izkušnje, jaz pa denar.«

Moderna mati

Peteršiljčkova gospa pride v trgovino s šolskimi potrebščinami in pravi: »Globus za svojega sinčka bi rada kupila.«

»Kakšno velikost pa želite,« vpraša prodajalka.

»Naravno, seveda,« se odreže gospa.

Kazen

»Kako naj kaznujemo zločinca?« so vprašali dvorjani velikega sultana.

»Naj prebije eno uro v mojem haremu,« je razsodil mogotec.

Usmiljeno srce

Gospa Plankarjeva zagleda pred cerkvijo siromaka brez noge. Zasmili se ji, zato mu podari liro, rekoč:

»Hudo je, ker nimate noge, a še hujše bi bilo, če bi bili slepi.«

»Da, da, gospa. Prav imate. Ko sem bil še slep, so mi ljudje metali v klobuk ponarejen denar.«

To ne drži več

Renata bi rada študirala na univerzi. Mati ji brani:

»Bolje je, da se poročiš, Renata. Moški ljubijo neumna dekleta.«

»Tako je bilo tedaj, ko si bila ti mlada, mati, zdaj so se moški spremenili.«

Filatelija

Nove znamke

Italija. Za vojno pošto so izšle običajne znamke, ki so zdaj v prometu, le z natiskom P. M. Doslej so se pojavile vrednote za 20, 25, 30, 60 cnt, 1.25, 1.75, 2 in 5 lir, letalske za 50 cnt in 1 liro ter ekspresna za 1.25 lire.

Samo za filateliste so bile na prodaj v uradu za prodajo znamk pri ministrstvu za kolonije naslednje doslej neizdane znamke:

1. Letalska znamka Tripolitanije z modrim natiskom CIRENAICA. Vrednota: 60 cnt, oranžna.

2. Končnoveljavna serija portovnih znamk za Libijo. Slika jezdeca na kameli. Vrednote: 5cnt rjava, 10 karmin, 20 zelena, 30 črnosiva, 50 sivolila, 75 oranžna, 1 L ultramarin, 1.50 L modra, 2 L temnoškrlijava, 5 L temnolila, 10 L vijoličasta. Oznaka vrednosti in napis »Segnatasse« je tiskan posebej v drugi barvi, in sicer pri vrednotah do 1 L v rdeči, od vštete 1 L naprej pa v modri barvi.

3. Za Libijo namenjena nova znamka za »Recapito autorizzato« v sivorjavi barvi za 10 cnt.

4. Frankovni znamki Somalije za 50cnt (vijoličasta) in za 2 liri (rožnatokarmin) z natiskom POSTA AEREA.

5. Končnoveljavna serija portovnih znamk za italijansko vzhodno Afriko (A. O. I.). Slika kaže lovca na leve. Vrednote: 5 cnt sivorjava, 10 cnt čokoladnorjava, 20 cnt rdeča, 30 cnt lilastorjava, 50 cnt vijoličasta, 75 cnt lilastorožnata, 1 L zelena, 15.50 L sivočrna, 2 L temnoškrlijava, 5 L svetlomdora, 10 L oranžna. Vrednost je tudi tu označena v drugi barvi, podobno kakor pod 2.

6. S sliko grba Eritreje (lev) znamka za 10 cnt v zeleni barvi, namenjena za »Recapito autorizzato«.

Albanija: V korist protituberkulozne lige so izšle znamke za 5 + 5 (zelena), 10 + 10) rjava), 15 + 10 (rdeča), 25 + 15 (modra), 30 + 20 (vijoličasta), 50 + 25 (oranžna) 65 + 30 (sivoolivna), 1 fr + 40 q (rdečerjava). Popolnih serij je 40.000. Znamke predstavljajo mater z detetom v zibeli. Motiv je podan izredno ljubko.

Belgija: Zadnji znamki serije v korist zimske pomoči predstavljata spet sv. Martina. Vrednoti: 10 + 20 fr rdeča in rjavolilasta z valonskim in francoskim napisom, rjava in rjavolilasta pa z napisom BELGIQUE - BELGIE. Znamki je bilo možno dobiti le v subskribciji. Na isti način so filatelisti lahko prišli do dveh novih znamk z nominalo 1 fr in priliskom 30 fr v korist vojnih ujetnikov. Napis je enkrat francosko-valonski, drugič pa valonsko-francoski. Zaradi omejene naklade (200.000) sta znamki dosegli že dvojno ceno. — V kratkem bo izšla serija osmih znamk z nominalo 42 fr. (Vrednote: 10 + 5 c, 35 + 5, 50 + 10, 60 + 10, 1 — fr + —.15, 1.75 + —.75, 3.25 + 3.25 in 5.— + 25.— fr). Pribiček v korist protituberkulozne lige. — V korist opatije Orval bo izšlo 7 znamk z izredno visoko nominalo.

Bolgarija: Spet je izšlo nekaj znamk z motivi iz narodnega gospodarstva: 15 st. sivoriava, 15 st. modrozelena, 3 l. rdečeriava in 5 l. rjavosiva. — Serija s slikami iz bolgarske zgodovine bo obsegala poleg že izdanih dveh vrednot za 1 in 2 leva še naslednje: 10, 15, 30, 50 st., 3.—, 4.—, 5.—, 7.—, 10.— in 14.— levov.

Češkomoravski protektorat je za 130letnico smrti skladatelja Riharda Wagnerja izdal tri znamke: 60 h vijoličasto, 120 h rdečo in 250 h modro. — V črni barvi je izšla znamka za 60 + 440 h v spomin na Reinharda Heydricha. Zanimivo je, da je to prva znamka protektorata, katera nima dvojezičnega napisa.

Francija. Kot navadne frankovne znamke bodo služile tele novosti: 5 fr vijoličastomodra-cinober-oker s sliko grba lyonske pokrajine, 10.— fr rjavočrna-oker, ki predstavlja grb Bretanje, 15.— fr temnovijoličasta - rdečarumena z grbom Provence in 20.— fr rjava - temnovijoličastomodra - oker, ki nosi sliko grba pokrajine Ile-de-France. — Za poštni urad v **Andori** so izdali tirkiznozeleno znamko za 50 fr. Njena slika predstavlja most sv. Antona.

*

Zadnji občni zbor Filatelističnega kluba »Ljubljana« je izvolil naslednji odbor: predsednik g. Boleslav Ternovec, podpredsednik g. Božo Ham, tajnik g. Alfonz Pipan, blagajnik g. Janko Fili; gospodar g. Martin Spindler; odborniki: Franc Arhar, Dušan Gruden, g. Mirko Krivačič in Lado Vranič; revizorja: g. Zdenko Aljančič in g. Franc Prašnikar; častno razsodišče: g. Hugo Kern in g. Vilko Franc.

Anekdota

Neki dvorjan francoskega kralja Ludovika IV. se je domislil, da bi bilo dobro obdavčiti vso inteligenco v državi. To svoje zamisel je povedal kralju in dostavil, da se zanesljivo nihče ne bo branil tega davka, ker bi tako velial za neinteligentnega.

»Dobra misel,« je priznal kralj. »V plačilo zanjo vas že vnaprej oproščam tega davka!«

Nekaj besed o cuclju

Napisala dr. Tavčar-Konvalinka

Mnogo mater stoji v prvih dneh življenja svojega malčka neodločeno ob posteljici: ali naj bo njeno dete brez dudice, ali naj mu jo le da. Mnogo je slišala pri predavanjih o škodljivosti cuclja, mnogo je brala slabega o njem. In vendar vidi dan za dnem, kako slastno vlečejo dojenčki svoje »pipice« in kako so kljub temu rožnati in zdravi.

V splošnem rohnijo zdravniki proti cucljem — in v veliki večini z vso pravico. Le poglejmo, kako ravnajo naše matere s tem ubogim cucljem! Nikjer nima cucelj pravega mesta, a vedno mora biti pri roki! Doma se valjajo cuclji po mizah, omarah, divanih itd. Tam se nabira na njih prah, sedajo nanje muhe, ki prinašajo nanje nešteto majhnih klic in jih tako okužujejo. Druga mati, ki misli, da je bolj redna, ga ima shranjenega v žepu predpasnika, kjer ima morda tudi robec in vžigalice. Če gre na sprehod, ga spravi v svojo ročno torbico, da se gotovo ne bo izgubil. In tam dela družbo umazanim ključem, robcem, legitimacijam, denarnici itd. Da je kak cucelj vir raznim boleznim, si lahko mislite! Skoraj vse ustne bolezni, kakor glivice, slinavka, pogosto tudi nahod, angina, davica, tuberkuloza itd. imajo svoj izvor v umazanosti — in pri dojenčku igra tu najbolj važno vlogo cucelj.

Kako ravnajo matere s cucljem? Da ga je treba redno snažiti in razkuževati in ravnati z njim vsaj tako kakor z jedilnim priborom, ve le malokatera mati. Zgražala bi se nad služkinjo, ki bi položila žlico na stol ali divan — če pade žlica na tla, takoj gre z njo pod vodovod in jo dobro izmije in zbriše — a s cucljem ni prav nič natančna. Če pade cucelj na tla, ga obriše v svoj predpasnik, ali pa še to ne in nato ga da dojenčku v usta. Cuclja se prime prah, ki vsebuje vse polno bolezenskih klic in okuži dojenčka. Druga ga vtakne sebi v usta, češ da dojenček suh cucelj odklanja. S tem da je mati cucelj vtaknila v lastna usta, je prenesla vse polno bolezenskih kali, ki jih vsebuje slina vsakega odraslega, na cucelj. Mati je te bolezni že prestala in ni več zanje sprejemljiva, tem bolj sprejemljiv je pa dojenček. Iz istih razlogov je zelo nevarno, če mora dojenček svoj cucelj posojati starejšemu bratu ali sestrici. Zelo nehigiensko je, natikati cucelj na vrvco in jo obešati dojenčku okoli vratu. Cucelj drsa ob kožo, ki je umazana od seči, blata in drugih umazanij dojenčka in se tako okuži. Lahko boste spoznale, kako važno vlogo igra cucelj pri prenašanju bolezni, ki pridejo nanj s prahom, muhami, nečistimi predmeti, zobmi in slino odraslega, lahko razumete zdravnike, ki rohnijo proti temu predmetu.

Cucelj je zdravemu dojenčku nepotrebna stvar. Mlad dojenček zvečine spi čez dan, ko je starejši, mu zadostujejo prstki, robci in konci blazin, da se z njimi zabava. Je pa mnogo kričavih dojenčkov, ki jim je cucelj pravo pomirjevalno sredstvo, zlasti če imajo nervozne matere. V takih primerih se večkrat zgodi, da ga zdravnik sam svetuje materi. Res se lahko opazi, da se dojenček nato umiri in se preobčutljivi materini živci odpočijejo. S tem, da je dala mati cucelj svojemu dojenčku, mora prevzeti vso odgovornost in vso skrb, da mu cucelj ne bo v škodo.

Kako je ravnati s cucljem?

Prvič: cucelj mora imeti svoje stalno mesto — tako, kakor ga ima naš pribor! Zato je potrebno, da si nabavite stekleno posodico s pokrovčkom, kjer je cucelj vedno spravljen, če ni v rabi. Posodice ne smemo polniti z vodo, ker v vlagi mikrobe bolje uspevajo, ampak mora biti cucelj shranjen suh. Če nimamo sredstev za posodico, zadostuje, da določimo čist kozarec za cucelj in ga pokrijemo z majhno pokrovko ali krožnikom, da se ne prši. Za sprehode si sešijemo iz ostankov kotenine tri vrečice v obliki majhne pompadurce, ki jih redno prekuhavamo in likamo. Vanjo spravimo čist cucelj, ko gremo na sprehod, da se nam ne valja po vozičku ali v naši torbici. Enkrat na dan prekuhamo vse cuclje v mali kozici, nato jih shranimo suhe v kozarcu ali posebni posodici. Če pade cucelj na tla, ga je najboljše prekuhati, a če to ni možno, ga dobro izperemo pod tekočo vodo. Cucelj primemo vedno le za obroček, nikdar ne za oni konec, ki pride v usta, ker ga z rokami lahko okužimo. Proti mažno hranjenemu cuclju ne bo mogel nihče kaj ugovarjati.

Do cuclja imajo pravico izrecno samo dojenčki — to so otroci do konca prvega leta. In vendar srečavam dan za dnem otroke, daleč preko te dobe, da, celo s 3—4 leti s cuclji na cesti ali doma. To ni samo neestetično za pogled, ampak grda razvada v škodo živčevja otroka — kakor vse druge perseveracije iz dojenčkove dobe. V veliko škodo je tudi razvijajočemu se zobovju in čeljustim, ki se zmaličijo v nepravilni obliki. Zato bodite dosledne, matere! S končanim prvim letom vse cuclje v ogenj — najboljše je, da jih dete samo zavrže in vidi, da jih res ni več v hiši! Res, da bo zvečer dete nekoliko nemirno, bo jokalo za svojo dudico in nekoliko teže zaspalo — a dolgočasje bo postajalo z vsakim večerom krajše in najpozneje v enem tednu bo bolečina izzvenela in dudica bo pozabljena. Če pa mati nima doslednosti in se po polurnem joku da omehčati, potem se dete ne bo odvadilo dudice morda tja do šolske dobe in bo deležno vseh slabih posledic, ne glede na to, da je dudico pri večjem otroku še vse teže ohraniti čisto.

Cucelj mora biti iz samega gumija, iz enega kosa, imeti mora velik obroček. Strogo so prepovedani preluknjani cuclji od steklenice, ker otrok vleče zrak, ki se nabere v želodcu, in bljuva. Priuči se tudi nepravilnemu dihanju skozi usta. Cuclja ne namakajte v sladkor! Skrajno nehigienski so cuclji iz krpic, napolnjeni z drobtinicami ali sladkorjem. Hudo greše one matere, ki pomakajo cucelj v vino ali žganje, ker kapljica alkohola je za dojenčka nevaren strup!

To bi bilo v glavnem vse, kar si morate, drage matere, zapomniti o cuclju. Boljše je brez cuclja — zdrav dojenček prestane brez njega! Če pa že mislite, da res ne gre brez njega, si vsaj zapomnite: cucelj mora biti čist!

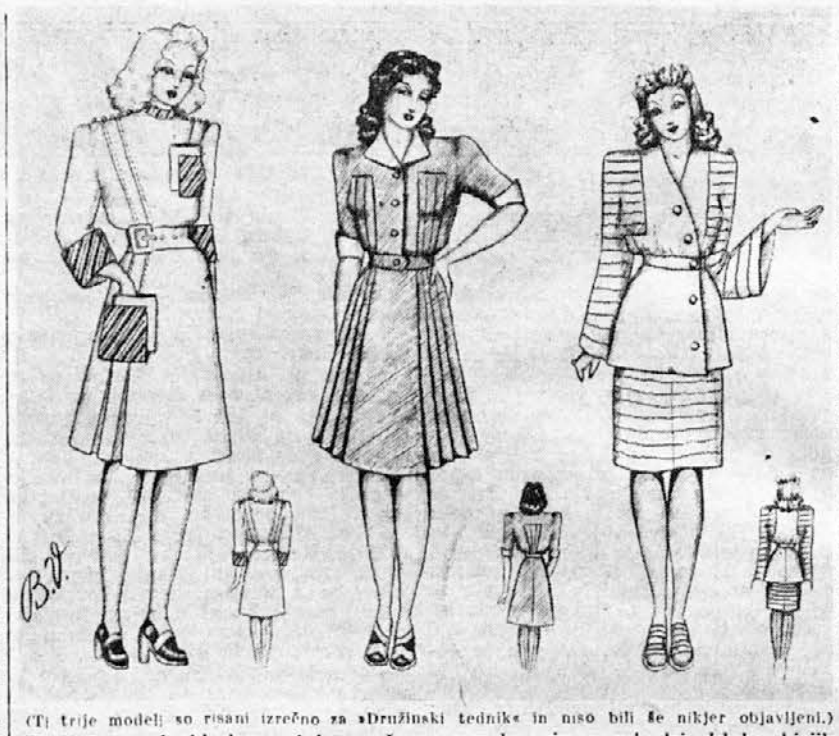

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še nikjer objavljeni.)

Za deževne in hladne poletne večere so zelo primerne te tri obleke, ki jih vidite na naši sliki. Prva obleka je iz mehkega volnenega blaga peščene barve. Na desni strani ima dva šiva, ki se pod bokom podaljšujeta v dve globoki gubi. Na levi strani tečeta šiva samo do žepa na prsih. Široki zapestnici tričetrtinskih rokavov, ovratnik in vrhni del žepov so iz zeleno-oranžno črtastega blaga. Druga obleka je petrolejskomodre barve, ki jo poživimo z belo garnituro. Vstavljene gube teko spredaj po vsej dolžini obleke, zadaj pa samo do pasu. Zadnja obleka je sestavljena iz jopice in krila. Rokavi so kimonsko krojeni in so iz istega blaga kakor krilo. Jopica je v pasu nabrana in se zapenja na levi strani.

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir.

Dobri ponarejeni zrezki

Polžke, ki ostanejo od večerje ali kosila, lahko s pridom uporabimo za zrezke. Zmeljemo jih s koščkom prekajene govedine ali svinjine na mesoreznici. Dodamo seseklianega zelenega peteršilja, popra, 1 jajce in nekaj žlic riževega zdroba. Vso zmes dobro premešamo in jo pustimo nekaj ur počivati, da postane skoraj trda. Potem izoblikujemo primerne zrezke, jih spečemo na masti ali olju in jih damo s solato na mizo.

Julija, Ljubljana

Vložene višnje za zavitke

Višnje operemo in odcedimo. Nato jim odtrgamo peclje, odstranimo koščice in jih damo na cedilo, da se odtečejo. Med tem pripravimo kozarce. Najboljši so pollitrski kozarci, kolikor potrebujemo višenj za en zavitek. Višnje zlagamo zelo gosto v kozarec in moramo pri tem paziti, da ne puščamo praznega prostora. Čez višnje potresemo malo salicila, ali pa tudi ne. Kozarce pokrijemo z močno čisto krpo, čeznjo napnemo papir, ki ga najprej ovlažimo, in zavežemo kozarce z močno vrvico tako neprodušno, da ne pride zrak do višenj.

Ko vse kozarce napolnimo, jih zložimo v večjo kozo, kateri položimo na dno nekaj slame ali vsaj čisto krpo. Potem nalijemo vode, da so do tri četrtine kozarca v vodi. Ko voda zavre, jo pustimo še 10 minut vreti in takoj odstavimo. Kozarce ohladimo v vodi. Ko so hladni, jih obrišemo in postavimo na suh prostor, kjer je prepih.

Tako vložene višnje se ohranijo dve leti.

A. M., Semič

Mešano krompirjevo pecivo

Zvečer zamesimo testo iz 25 dek pretlačenega kuhanega krompirja, 8 dek maščobe, 25 dek presejane moke, pol deke kvasa in ščepa soli. Testo naj počiva vso noč. Naslednji dan testo razpolovimo. Prvi polovici dodamo nekoliko sladkorja, zvaljamo in zrežemo na štirikotnike. Na vsakega denemo v vogal žličko marmelade ali kakšnega drugega nadeva, zvijemo v rogljiče in spečemo. Iz druge polovice pa izoblikujemo za prst debele šibice. Rogljiče in šibice zložimo na pomaščeno pekačo, jih premažemo s stepenim jajcem ali samo z beljakom, šibice pa še potresemo s kumino. V primerni pečici jih lepo rumeno zapečemo.

I. V., Ljubljana

Pred močnimi poletnimi nalivi nas zavaruje kapuca, kakršno vidimo na gornji sliki. Sešita je iz ribjega usnja.

Špinača z jajcem

Špinača z jajcem je zelo hitro pripravljena jed. Špinačo skuhamo in odcedimo. V nesesekljano špinačo vmešamo 1 celo jajce, osolimo, opopramo, izoblikujemo zrezke in jih na masti na obeh straneh hitro zapečemo. Damo jih s krompirjem v kosih na mizo.

E. St., Ljubljana

*

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek lahko dvignete takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na **Uredništvo »Družinskega tednika«, Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana, Poštni predal 253.**

Koprive so zelo koristne

Kadar hodimo med plotovi in jarki in stikujemo okoli za bogve čim, se velikokrat opečemo s koprivami. Takrat smo nanje tako jezni, da bi jih najrajši uničili. Vendar jim delamo krivico. Iz izkušenj vedo ljudje povedati, da so prav koprive dobro domače zdravilo proti revmatizmu, še bolje pa za odstranjevanje prhljaja.

Ko nabiramo koprive, si moramo zavarovati roke, da se ne opečemo. Najbolje je, če oblečemo stare rokavice, če teh nimamo, pa jih primemo s krpico. Nabiramo mlade poganjke, pa tudi korenike.

Nabrane mlade koprive zložimo v kozarec, jih prelijemo z vodo in jih nekajkrat pretresemo, da postanejo čiste. Če so zelo umazane, jih operemo v več vodah. Čiste koprive drobno narežemo, zložimo v kozarec za vlaganje in prelijemo s čistim alkoholom, ki ga kupimo v lekarni. Kozarec zavežemo in postavimo za štirinajst dni na sonce. Večkrat ga potresemo, da alkohol izsrka iz kopriv ves koristni sok. Sok precedimo skozi platneno krpo ali pivnik, nalijemo v čisto steklenico in zamašimo. Če hočemo, da bo tekočina imela prijeten vonj, kanemo vanjo še nekaj kapljic rožnega olja.

Tako pripravljeno sredstvo za odstranjevanje prhljaja si s prsti ali kosmičem vate vtiramo v lasišče. Že po nekaj dnevih opazimo napredovanje zdravljenja. Koprive ne odstranjujejo samo prhljaj, ampak tudi pospešujejo rast las. Z masiranjem lasišča pospešujemo po vsej glavi krvni obtok, lasišče dobi več sveže hrane, posledica so pa močnejši in gostejši lasje.

Koprivje korenike uporabimo za negovanje las in lasišča. Posušimo jih v senci, ker na soncu izgube preveč koristnega soka. Suhe korenike operemo, skuhamo in precedimo in si v tej vodi umijemo glavo. Kadar umivamo glavo v koprivah, ne smemo uporabljati praška za umivanje las, ker bi koprive prav nič ne učinkovale. Če pa žrtvujemo, kar je dandanes res nekoliko hudo, še 1 rumenjak na mesec, bomo kaj kmalu imeli takšne lase, kakršne si le moremo želeti. Lasišče bo brez prhljaja, lasje bodo zdravi, ravno prav mastni in se bodo lepo lesketali. Važno je pa tudi to, da pričeska, ki nam jo naredi frizerka na zdrave lase, dalj drži, kakor pa pričeska na bolnih in nenegovanih laseh.

● Porabni nasveti

Posušena krema za čevlje se z nekaj kapljicami toplega mleka spet razpusti, da jo lahko uporabljamo.

*

Če ovijemo ponvin ročaj s trakom ali vrvco, se ne bomo nikoli več opekle. Zato le hitro na delo in poskrbimo, da bodo vse ponve zavarovane. Prihranile si bomo tudi kuhinjske krpe, ki se tako rade prismodijo — posebno, če kuhamo na plinu.

*

Metla, ki jo po sredi ovijemo s cunjo, bo bolj trpežna. V ta namen uporabimo stare nogavice. Na najširšem koncu jih odrežemo in jih nataknemo na metlo.

*

Gumijasti predmeti postanejo radi krhki. Prožnost se jim vrne, če jih namakamo 24 ur v raztopini deževnice ali kemično čiste vode in salmijaka. Na liter vode vzamemo 3 grame salmijaka. Vendar ne smemo namakati v tej raztopini pisanega gumija, ker bi barve popustile.

*

Zelenjavo boste veliko hitreje skuhali, če ji dodaste noževo konico jedilne sode. Privarčevali boste tudi čas in kurjavo.

*

Mehka voda zahteva pri pranju ali umivanju veliko manj mila kakor trda apnenčasta. Zato dodajmo vodi na vsak liter po 3 grame sode ali za umivanje po 3 grame boraksa.

LEPOTNA PENA

SAXO BELL

je moderno kozmetično sredstvo

Saxobell

napne uvele kožne predele. Intenzivna prepojitev s krvjo je za kožo najboljša gimnastika, katere trajni uspeh je:

čist, mlad, svež obraz

Dobi se v drogerijah in parfumerijah

*

Kadar koli čistimo madeže iz obleke, moramo zmerom podložiti košček mehkega blaga ali flanele, ki vpijeta madež. Med čiščenjem krpico večkrat obrnemo, da je madež zmerom podložen s čisto podlago.

*

Za zdravljenje revme si sami pripravimo dobro domače zdravilo. Na litru vode skuhamo enake dele, približno 20 gramov, smrekovih igel, hrastovega in vrbovega lubja in orehovih listov. Precedimo in polagamo vroče obkladke. Pri naduhi blažilno deluje, če vdihavamo paro.

*

Tiktakanje ure na vaši nočni omarici vas vznemirja, ker ne morete spati. Ali ste že kdaj poskusili, pokriti jo s steklenim pokrovom ali navadnim kozarcem? Postavite jo na klobučevinasto krpico, ki bo tiktakanje zelo ublažila.

ŠAH

Urejuje A. Preinfalk

Problem št. 244.

Sestavil S. Loyd

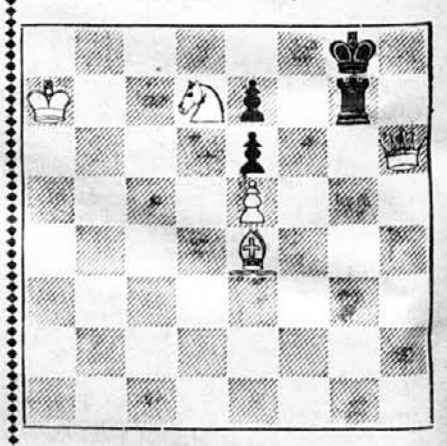

Beli: Ka7; Dh6; Lc4, Sd7; Pe5. (5 f.)
Črni: Kg8, Tq7; Pe7, e6. (4 f.)

Mat v 3 potezah

Ni preležka, a čedna.

253. Grünfeldova obramba

Dr. Licul (H.) — Kantardžiev (B.)

Hrvatska — Bolgarska 8:8

Zagreb, 25. IV. 1943.

1. d4, Sf6. 2. c4, g6. 3. Sc3, d5 [Ker je Sc3 že razvit, je to dobro!] **4. Db3** [Bolvinnikova poteza, ki najostreje nadaljuje boj za središče; igrajo še 4. cd5, 4. Sf3, 4. Lf4, 4. Lg5 in **4. e3! dc4(?)** [Prepusti belemu veliko premoč v središču, zato je bolše **c6! 5. D×c4, Le6.** [Nekateri so mnenja, da je Lg7 ugodnejši] **6. Dd3** [Slabše je 6. Db5+, Sc6! Lg7. **7. e4, c6. 8. Sf3, 0—0.** 9. h3 (ni še potrebno). **Sa6. 10.** Le2, Db6

[Da5 s Td8 je primernejše.] **11. 0—0, Tfd8. 12. Db1!** [Pripravlja Le3, kar bi zdaj ne šlo: 12. Le3, D×b2. 13. Tb1, Da3. 14. T×b7, Sb4! z dobro igro!] **Se8. 13. Le3, Da5** [Na druge umike bi bil odgovor 14. L×a6!. 14. Td1, Sd6. 15. Sd2, b5. 16. a3, Sc7. 17. b4, Da6. 18. Sb3, Lc4. 19. Sc5, Dc8. 20. **Lf3, e5** [Saj je nasprotnik grozil z e5; črni pa kljub vsemu ne more prikriti vseh šibkih točk]

21. Dc2, Se6 [Na ed4. 22. L×d4, L×d4. 23. T×d4, Se8 bi bilo najpreprostejše: 24. T×d8, D×d8. 25. Td1 in 26. e5!] 22. S×e6, D×e6 [Medtem ko bi bilo fe6 zaradi d5 slabotno, bi bilo L×e6 vendarle odpornejše, saj bi med drugim lahko skakač ugodno skočil na c4 in bela figura bi se ne mogla usidrati na d5; vse kaže, da bi beli moral nadaljevati edino: 23. Se2, dc4. 24. Dc3, če bi še hotel misliti na predne[illegible] s tem da bi predvsem trajno preprečeval c5; zdaj pa beli odločilno udari.] **23. d5!, cd5. 24. S×d5, Tac8. 25. Lc5, L×d5**

[Črni [illegible] želi olajšati, vendar se prev[illegible] to pa je n. pr. na a6 ali Tc6. [illegible] f5. 27. ef5, qf5. 28. L×f5!, S×[illegible]. 29. D×f5, na Td7. 26. a4, na h5 pa kar 26. g4.] **26. T×d5, Sb7.** [Na f5 bi beli odločil s 27. Tad1, na h5 pa z 27. Dd2]

27. Lq4, f5. 28. T×d8+, Td8. 29. ef5, Dc6. 30. fq6, S×c5. 31. qh7+, Kh8. 32. bc5, Lf8. 33. Tc1, Td4. 34. Lf5, Lq7. 35. Df7, Td8. 36. Le6 črni je odnehal; zaradi grozečega 37. Dq8+ mora črni bodisi odpreti pot kmetu c5, bodisi po K×h7. 37. Dh5+, Lh6. 38. Df5+, Kq7. 39. Df7+ in 40. Df6+ prepustiti trdnjavo. Beli je partijo dobro vodil.

Rešitev problema št. 243.

1. Th1, Kh5. 2. Kg3 mat.
1. ... Kf4 2. Te4 mat.
1. ... Le4. 2. Dg5 mat.

Najvišje železniške postaje na svetu

Najvišja evropska železniška postaja leži nič manj ko 3457 metrov visoko v švicarskih gorah, in sicer na Jungfraujochu. Železniške postaje v južni Ameriki pa leže še veliko više.

Perujska postaja Ticlio, ki je najvišja na svetu, leži v Andih, 4875 metrov visoko, torej 65 metrov više ko vrh Montblanca. Po vrhu vsega je železnica, ki vozi do Jugnfraujocha, vzpenjača, po Andih je pa speljana navadna, t. j. tako imenovana adheziiska železnica.

Izdaja K. Bratuša, novinar; odgovarja H. Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.